

KONGELIG RESOLUSJON

Klima- og miljødepartementet
Statsråd: Sveinung Rotevatn

Ref.nr.:
Saksnr.: 20/2538
Dato: 27.11.2020

Fastsettelse av forskrifter om vern av 28 skogområder i fylkene Møre og Romsdal, Vestland, Rogaland, Agder, Vestfold og Telemark, Viken og Innlandet.

1 Forslag

Klima- og miljødepartementet (KLD) tilrår med dette opprettelse av 28 verneområder i skog i medhold av naturmangfoldloven. 18 av områdene er nye naturreservater, 10 områder er utvidelse av eksisterende naturreservater. Tre av områdene er omgjøring fra landskapsvernområde til naturreservat, mens et område er omgjøring fra naturreservat med verneformål kvartærgeologi. Alle områdene er frivillig vern av privateid skog.

Tilrådingen omfatter ca. 82,6 km² nytt verneareal, hvorav ca. 52 km² er produktiv skog. Følgende områder foreslås vernet som naturreservater:

1. Fjoseid i Tingvoll kommune, Møre og Romsdal fylke
2. Vasselen i Tingvoll kommune, Møre og Romsdal fylke
3. Todalsdalen i Aure kommune, Møre og Romsdal fylke – Utvidelse
4. Ospehaug i Fjaler kommune, Vestland fylke
5. Geitanosi i Aurland kommune, Vestland fylke
6. Øyna i Suldal kommune, Rogaland fylke
7. Hylsskaret i Suldal kommune, Rogaland fylke
8. Vikaneset i Sauda og Suldal kommuner, Rogaland fylke - Utvidelse
9. Skurvedalen i Sandnes kommune, Rogaland fylke – Utvidelse
10. Landdalen i Hægebostad kommune, Agder fylke
11. Eiersland i Lyngdal kommune, Agder fylke
12. Grøneliane i Birkenes og Evje og Hornnes kommuner, Agder fylke – Utvidelse
13. Skjeggedalshøi i Åmli og Froland kommuner, Agder fylke
14. Urfjellheia og Dalsheia i Risør kommune, Agder fylke
15. Oppsaljuvet i Hjartdal kommune, Vestfold og Telemark fylke
16. Grøum i Tønsberg kommune, Vestfold og Telemark fylke
17. Haverstingen i Flå, Ringerike og Krødsherad kommuner, Viken fylke – Utvidelse
18. Dælen i Jevnaker kommune, Viken fylke
19. Igulsrud i Jevnaker kommune, Viken fylke – Utvidelse
20. Tretjernhøla i Lørenskog kommune, Viken fylke
21. Løkenesskogen i Asker kommune, Viken fylke - Utvidelse
22. Skaugumsåsen og Åstad i Asker kommune, Viken fylke - Utvidelse
23. Ødemørk i Vestby kommune, Viken fylke
24. Skjøsbergaksla, Brekkekampen og Høgberget i Øyer kommune, Innlandet fylke
25. Hegghuselva i Østre Toten kommune, Innlandet fylke

26. Drevdalen i Trysil kommune, Innlandet fylke – Utvidelse
27. Hanestadvola i Rendalen kommune, Innlandet fylke – Utvidelse
28. Petersætra og Trestikledalen i Drammen og Holmestrand kommuner, Viken og Vestfold og Telemark fylker

I tillegg foreslås endringer i verneforskriften for Kløvstadhøgda naturreservat, Ringsaker kommune, Innlandet fylke. Det foreslås også, for å rette opp mindre feil ved tidligere vernevedtak, endringer i 9 tidlige vedtatte verneforskrifter.

1.1. Begrunnelse for verneforslaget

Verneområdene vil bidra til å oppfylle de nasjonale målene for naturmangfold som Stortinget sluttet seg til gjennom behandlingen av Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet:

1. *Økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.*
2. *Ingen arter og naturtyper skal utryddes som følge av menneskelig aktivitet, og utviklingen for truede og nær truede arter og naturtyper skal bedres.*
3. *Et representativt utvalg av norsk natur skal bevares for kommende generasjoner.*

Meld. St. 14 (2015-2016) legger opp til videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, i hovedsak ved vern av offentlig eid skog og ved frivillig vern av privateid skog. Forslaget bidrar også til å nå Stortingets mål om 10 prosent vern av skogarealet og internasjonale mål og forpliktelser, jf. bl.a. konvensjonen for biologisk mangfold artikkel 8, jf. også naturmangfoldloven § 33 g om økologiske og landskapsmessige sammenhenger. Vern av områdene mot ulike typer inngrep bidrar til å bevare norsk naturmangfold, jf. naturmangfoldloven § 33 bokstav a, b og c. Verneforslaget vil også bidra til å nå FNs bærekraftsmål nr 15 Livet på land. Skogvern er vurdert som et effektivt virkemiddel for å sikre norsk naturmangfold, blant annet ved at man fanger opp leveområder for et stort antall truede arter.

1.2. Hjemmelsgrunnlag

Områdene foreslås vernet som naturreservat i medhold av naturmangfoldloven § 34, § 37 og § 62. Vilkåret for å kunne opprette et naturreservat etter naturmangfoldloven § 37 er at arealet enten inneholder truet, sjelden eller sårbar natur, representerer en bestemt naturtype, på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold, utgjør en spesiell geologisk forekomst eller har særskilt naturvitenskaplig verdi.

Naturreservatene skal bidra til bevaringsmålene i naturmangfoldloven § 33, blant annet bokstavene a (*variasjonsbredden av naturtyper og landskap*), b (*arter og genetisk mangfold*), c (*truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter*), d (*større intakte økosystemer, også slik at de kan være tilgjengelige for enkelt friluftsliv*), e (*områder med særskilte naturhistoriske verdier*), g (*økologiske og landskapsmessige sammenhenger nasjonalt og internasjonalt*), h (*referanseområder for å følge utviklingen i naturen*).

1.3. Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget

De foreslåtte verneområdene inkluderer viktige naturtyper og et stort antall truede og nær truede arter. Skogområdene i tilrådingen omfatter flere ulike typer barskog, blant annet kystregnskog, men ikke minst mange områder med rike og varierte edelløvskogstyper. Arealmessig er det stor variasjon mellom områdene i verneplanen. Felles for områdene er

at de uavhengig av størrelse innehar høy verneverdi ved at de omfatter sjeldne og truede naturtyper med et høyt stort biologisk mangfold.

Opprettelsen av verneområdene bidrar til å sikre viktige områder for naturmangfold i norske skogøkosystem. Verneverdiene for mange av områdene er knyttet til stor variasjon i skogtyper som bidrar til å fylle mangler i skogvernet.

De viktigste påvirkningsfaktorene på verneverdiene i skogområdene som foreslås vernet er generelt hogst og ulike typer utbygginger, eksempelvis veibygging, hyttebygging og utbygging av vindkraft, vannkraft og kraftledninger. Vern av de foreslåtte områdene skal gjennom vernebestemmelsene sikre arealer med viktige verneverdier, mot slike tiltak. Vernet skal også bidra til å dekke mangler ved skogvernet. Områdene vil bidra til langsiktig og effektiv bevaring av levested for at stort antall truede arter, og dermed *redusere den samlede belastningen* på arter som har risiko for å dø ut. Verneforskriftene åpner for at flere pågående aktiviteter kan videreføres. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at verneverdiene forringes. For enkelte aktiviteter vil det derfor i tråd med prinsippene om *samlet belastning* være restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Dette er også i tråd med prinsippene om *miljøforsvarlige teknikker og lokalisering*, samt *miljøforring betaler* der hvor det ut fra hensynet til verneverdiene er fastsatt bestemmelser om blant annet ferdsel og infrastrukturtiltak. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i områdene vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriftene kan videreføres, med liten grad av sannsynlighet ha vesentlig negativ innvirkning på disse artene, naturtypene og landskapselementene. Vernebestemmelsene åpner likevel ikke for vesentlige inngrep i områdene. KLD vurderer at vernet med stor grad av sannsynlighet vil føre til en positiv utvikling for artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5. KLD anser at *kunnskapsgrunnlaget* er i tråd med kravet i naturmangfoldloven § 8. Det er ut fra en *føre-var-tilnærming* i verneforslaget vektlagt muligheten for flere påvirkninger av samme slag, eller en kombinasjon av flere ulike påvirkningsfaktorer (*samlet belastning*). Det foreligger etter KLDs vurdering tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet, påvirkningsfaktorer og effekten av vernet. Føre-var-prinsippet tillegges derfor ikke ytterligere vekt i denne saken.

For nærmere beskrivelse av verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget, jf. naturmangfoldloven kapittel II, vises det til omtalen av det enkelte verneområde nedenfor, samt til Miljødirektoratets tilrådinger.

Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i verneforslag er innhentet i ulike registreringer og kartlegginger som ledd i skogvernarbeidet, jf. bl.a. dokumentasjon i "Narin, Lokalitets-database for skogområder". Viktige naturfaglige evalueringer som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er NINA rapport 535/2010 og NINA rapport 1352/2017.

KLD vurderer generelt at en kombinasjon av skogbrukets egne miljøtiltak sammen med et nettverk av verneområder, er et effektivt bidrag til å sikre det biologiske mangfoldet i skog. Hvis områdene i denne saken ikke vernes er fortsatt skogbruk den mest aktuelle arealanvendelsen for mange av områdene. Det vil da være sektorlover og skogbrukets egen sertifiseringsordning som skal ivareta hensynene til biologisk mangfold.

1.4. Andre interesser

Historisk har skogene blitt utnyttet i ulik grad til bl.a. skogsdrift, beite, jakt og friluftsliv. Det er ikke aktuelt at skogbruk skal fortsette i områdene som vernes, men aktiviteter som f.eks. utmarksbeite, jakt, fiske og friluftsliv kan i stor grad fortsette som tidligere. Det går eksisterende veier, primært gamle traktorveier, inn i noen av de foreslåtte verneområdene.

Verneforslaget er ikke i konflikt med kjente planer om utbygging av vannkraft, vindkraft eller nye kraftledninger. Følgende områder omfatter eksisterende kraftledninger i nytt verneareal: Todalsdalen, Hylsskaret, Vikaneset og Heggshuselva. For følgende andre områder grenser nytt verneareal til ytterkant av ryddebelte for eksisterende kraftledninger: Skurvedalen, Grøum, Dælen, Drevdalen og området Petersætra og Trestikledalen. For områdene som berører kraftledninger inngår det standardbestemmelse i verneforskriftene om bl.a. drift og vedlikehold av kraftledninger.

I områdene Skurvedalen og Eiersland er det i nytt verneareal registrert digitalt kartlagte potensialer for småkraft. KLD vurderer at områdenes naturverdier tilsier at verdien av å etablere naturreservater er større enn nytten av eventuell utnyttelse av vannkraftpotensialene. Foreslått nytt verneareal i området Hylsskaret grenser til reguleringsmagasinet Suldalsvatnet som benyttes til vannkraftproduksjon. Eksisterende verneområde og betydelig bebyggelse og infrastruktur grenser til samme magasin.

Området Geitanosi berører grusforekomst. Det er ikke meldt inn interesse rundt utnyttelse av forekomsten, som ligger i allerede vernet areal i Nærøyfjorden landskapsvernområde.

1.5. Planstatus

Arealene i denne verneplanen er avsatt som LNFR-områder i de respektive kommuners kommuneplaner.

2. Samfunnsnytte og konsekvenser av verneforslaget

2.1. Samfunnsnytte av verneforslaget

Gjennomføring av verneforslaget vil bidra til å oppfylle de nasjonale målene for naturmangfold, målet om vern av 10 % av skogarealet og internasjonale mål og forpliktelser. Det vises til nærmere omtale i kap. 1.1.

Verneområdene har i tillegg viktige opplevelseskvaliteter og kan bidra til verdiskaping lokalt og regionalt knyttet til naturbasert turisme. Naturmangfold har også en egenverdi. Vern som foreslått vil derfor ha positiv samfunnsmessig betydning, og bidra til å oppfylle Stortingets vedtak i stortingsmeldingen Natur for livet (Meld. St. 14 (2015-2016)).

2.2. Samfunnsmessige konsekvenser av verneforslaget

Vern av områder etter naturmangfoldloven er å anse som varige tiltak som kan påvirke ulike samfunnsområder. Områdene er gjennomgående små, noe som i utgangspunktet tilsier at konsekvensene for andre interesser er begrensede.

Alle områder som foreslås vernet har areal under 500 km² og omfattes ikke av kravene til utarbeidelse av konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven og tilhørende forskrift.

Bruksinteresser er klarlagt gjennom oppstartmelding og høring av verneforslag, samt annen kontakt med berørte parter. I hovedsak er interessene knyttet til skogbruk, beite, jakt, fiske og friluftsliv. Med unntak av skogbruk er dette aktiviteter som i all hovedsak fortsatt kan foregå innenfor rammen av verneforskriftene.

Hvis områdene ikke vernes er fortsatt skogbruk mest aktuelle arealbruk. Det vil da i hovedsak være sektorlover og skogbrukets sertifiseringsordning som skal ivareta hensyn til natur-mangfold på disse arealene. KLD vurderer at et nettverk av verneområder, kombinert med gode miljøtiltak i skogbruket samt andre aktuelle virkemidler, er en effektiv måte å sikre naturmangfoldet i skog. Betydelige arealandeler i verneforslaget er enten vanskelig tilgjengelig skog med begrenset skogbruksmessig lønnsomhet eller skog med store naturverdier som uansett ikke kunne hogges ut fra miljøhensyn i skogbrukets sertifiseringsregler og bestemmelser i forskrift om bærekraftig skogbruk. Områdene er frivillig vern av privateid skog, hvor skogeier selv har vurdert vern som ønsket arealdisponering. Samlet sett vurderes forslaget sine konsekvenser for skognæringen og avvirkningen som begrensede.

Vern vil begrense mulighetene for bl.a. skogbruk, mineralutvinning, vindkraftutbygging og regulering av vassdrag. Det er ikke planer om mineralutvinning, regulering av vassdrag og vindkraftutbygging i noen av områdene i dag.

Klima- og miljødepartementet viser til at verneplanen er utredet i henhold til gjeldende lovverk, samt at ulike interesser er blitt bredt belyst og vurdert bl.a. gjennom høringene. Naturmangfoldloven § 14 er på denne bakgrunn oppfylt. Kravene i utredningsinstruksen er oppfylt, og det vises bl.a. til relevante mål, verneverdier og påvirkningsfaktorer omtalt i kap. 1.1.-1.5. og til vurderinger i kap. 2 og kap. 9 om økonomiske konsekvenser.

Gjennomføringen i henhold til rundskriv T-2/15 om saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven, forvaltningsloven og utredningsinstruksen innebærer at berørte parter har fått gode muligheter til å gi innspill.

Etter avveininger mellom områdenes verneverdier og andre interesser er det underveis i verneprosessen foretatt endringer i verneforskrifter og avgrensning for foreslåtte verneområder. Med de tilpasninger og presiseringer som er foretatt i verneforslaget, vurderes det at forslaget ikke har vesentlig negative effekter for andre viktige samfunnsinteresser. Det vises for øvrig til omtale av de enkelte verneområdene i kapittel 8.

3. Viktige endringer i verneplanprosessen

Navn: Skrivemåten tilrås endret for følgende områder: *Todalen* endres til *Todalsdalen*. *Nevøyna* endres til *Øyna*. *Opsaljuvet* endres til *Oppsaljuvet*. *Skjøsbergaksla* endres til *Skjøsbergaksla*, *Brekkekampen* og *Høgberget*. *Hekshuselva* endres til *Heggshuselva*.

Grenser: Med bakgrunn i vurdering av høringsuttalelser tilrås mindre grensejusteringer for flere områder. Dette er omtalt under hvert enkelt område.

Verneforskrifter: Det er etter høringen foreslått mindre endringer i verneforskrifter. Dette skyldes dels tilpasning til nyere vernevedtak for naturreservater, dels høringsuttalelser og

et generelt ønske om at forskriftene blir mest mulig like for samme tema. KLD vurderer at endringene ikke har betydning for avtaler om frivillig vern som er inngått med grunneiere.

4. Oppheving og endring av tidligere vernevedtak

Følgende eksisterende vernevedtak foreslås opphevet som følge av det nye vernevedtaket:

1. Forskrift 27.06.2003 nr. 850 om verneplan for edellauvskog i Møre og Romsdal, vedlegg 30, fredning av Todalssetra naturreservat, Aure kommune, Møre og Romsdal
2. Forskrift 06.12.2019 nr. 1853 om vern av Skurvedalen naturreservat, Forsand kommune, Rogaland
3. Forskrift 21.12.1984 nr. 2209 om fredning av Vikaneset naturreservat, Sauda kommune, Rogaland
4. Forskrift 12.12.2014 nr. 1656 om vern av Grøneliane naturreservat, Birkenes kommune, Aust-Agder
5. Forskrift 09.07.1993 nr. 678 om fredning av Igelsrud naturreservat, Jevnaker kommune, Oppland
6. Forskrift 17.09.1982 nr. 1408 om fredning for Skaugumsåsen naturreservat i Asker kommune, Akershus
7. Forskrift 17.09.1982 nr. 1409 om fredning for Åstad naturreservat i Asker kommune, Akershus
8. Forskrift 13.12. 2002 nr. 1551 om verneplan for barskog i Øst-Norge, vedlegg 39, fredning av Kløvstadhøgda naturreservat, Ringsaker kommune, Hedmark
9. Forskrift 14.12. 2018 nr. 1954 om vern av Finnsåsmarka naturreservat, Snåsa kommune, Trøndelag

Følgende eksisterende vernevedtak foreslås endret som følge av det nye vernevedtaket:

1. Forskrift 08.11.2002 nr. 1280 om vern av Nærøyfjorden landskapsvernområde, Aurland, Vik og Voss kommuner, Sogn og Fjordane og Hordaland
2. Forskrift 16.12.2011 nr. 1282 om vern av Haverstingen naturreservat, Ringerike, Flå og Krødsherad kommuner, Buskerud
3. Forskrift 27.06.2008 nr. 673 om supplerende vern for Oslofjorden, delplan Oslo og Akershus – Vedlegg 7 - Løkeneshalvøya landskapsvernområde, Asker kommune, Akershus
4. Forskrift 27.06.2008 nr. 674 om supplerende vern for Oslofjorden, delplan Oslo og Akershus – Vedlegg 8 - Løkenesskogen naturreservat, Asker kommune, Akershus
5. Forskrift 02.10.1992 nr. 755 om vern for Semsvannet landskapsvernområde, Asker kommune, Akershus
6. Forskrift 25.01.2013 nr. 96 om vern av Drevdalen naturreservat, Trysil kommune, Hedmark
7. Forskrift 14.2.2014 nr. 147 om vern av Hanestadvola naturreservat, Rendalen og Stor-Elvdal kommuner, Hedmark
8. Forskrift 22.12.1989 nr. 1396 om fredning for Atnoset naturreservat, Rendalen og Stor-Elvdal kommuner, Hedmark
9. Forskrift 23. juni 2020 om vern av Korpen og Sagkollen naturreservat, Larvik kommune, Vestfold og Telemark
10. Forskrift 23. juni 2020 nr. 1308 om vern av Flisefyr og Hidalen naturreservat, Sandefjord kommune, Vestfold og Telemark
11. Forskrift 23. juni 2020 nr. 1324 om vern av Sjølingelve naturreservat, Flå kommune, Viken
12. Forskrift 23. juni 2020 nr. 1325 om vern av Veteren naturreservat, Flå kommune, Viken

13. Forskrift 11. desember 2015 nr. 1549 om vern av Badstudalen naturreservat, Lillesand kommune, Agder
14. Forskrift 16. oktober 2020 nr. 2081 om vern av Semska-Stødi naturreservat, Saltdal kommune, Nordland
15. Forskrift 16. oktober 2020 nr. 2083 om vern av Fisktjønna naturreservat, Rana kommune, Nordland
16. Forskrift 16. oktober 2020 nr. 2077 om vern av Nattmoråga landskapsvernområde, Rødøy kommune, Nordland

5. Forvaltning av verneområdene

Miljødirektoratet avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte område. Naturreservatene som foreslås vernet er små verneområder, som det er lagt til grunn skal forvaltes av de kommunene som ønsker det. Dersom aktuelle kommuner ikke ønsker slik myndighet vil forvaltningsmyndigheten ligge hos Fylkesmannen.

6. Saksbehandling og høring av verneforslaget

6.1. Generell bakgrunn

Meld. St. 14 (2015-2016) *Natur for livet* legger opp til videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, som i all hovedsak vil skje gjennom vern av offentlig eid skog og ved frivillig vern av privateid skog. Stortinget ba under behandlingen av meldingen regjeringen sette et mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 % av skogarealet.

Områdene som foreslås vernet har ulik historikk. Det vises til tilrådinger fra Miljødirektoratet og fylkesmannsembetene for utdypende informasjon om saksgangen.

6.2. Frivillig skogvern på privateid grunn

Vern av privateid skog gjennomføres i all hovedsak som frivillig skogvern. Ved frivillig skogvern tilbyr skogeierne skogareal for vern. Tilbud om vern sendes til vedkommende fylkesmann. Det foretas naturfaglige registreringer og utarbeides skogtakster for områder der det er behov for det. Hvis området prioriteres for vern utarbeider Fylkesmannen på grunnlag av tilbudet og de naturfaglige registreringene forslag til avgrensning av verneområdet. Ut fra tilbud og standard verneforskrift utarbeider fylkesmannen forslag til verneforskrift som oversendes grunneier for kommentarer. Det avholdes møter og/eller befaringer der forslaget diskuteres nærmere. Miljødirektoratet oppnevner skogsakkyndig med mandat å forhandle med grunneierne og/eller grunneiernes representant. Ved enighet inngås avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av avtalt erstatningsbeløp skjer umiddelbart etter vernevedtak.

6.3. Forholdet til utredningsinstruksen, forvaltningsloven og saksbehandlingsreglene i naturmangfoldloven

Verneforslaget er utarbeidet i henhold til Utredningsinstruksen. I kapittel 1 og 2 begrunnes verneforslaget, hvordan det vil bidra til å nå nasjonale og internasjonale mål om å ta vare på et utvalg av norsk natur, og hva som eventuelt kan skje med verneverdiene hvis vernet ikke gjennomføres. I kapittel 2 vurderes samfunnsnyttene og konsekvensene av verneforslaget, hvem som berøres og hvilke tiltak som anbefales. I kapittel 7 og 8 omtales

og vurderes konkrete merknader til verneforslaget fra berørte parter, myndigheter og interessegrupper. Økonomiske og administrative konsekvenser omtales i kap 9. Gjennomføringen i henhold til rundskriv T-2/15 om saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven, forvaltningsloven og utredningsinstruksen innebærer inkluderende prosesser i gjennomføringen.

Gjennom verneplanprosessen er det foretatt en avveining mellom verneinteresser og andre bruker- og samfunnsinteresser. Verneforslaget er også i størst mulig grad tilpasset de ulike brukerinteressene i området. Kravene i naturmangfoldloven § 14 er således oppfylt.

6.6. Høring av verneforslaget

Berørte grunneiere, rettighetshavere, kommuner, fylkeskommuner og andre instanser på fylkesnivå, samt aktuelle lokale og regionale organisasjoner og sentrale høringsinstanser, har hatt verneforslagene på høring.

Områdene i verneplanen berører ikke reinbeitedistrikter eller samiske interesser. Det er derfor ikke relevant å konsultere med Sametinget eller andre samiske interesser i saken.

Kommuner og fylkeskommuner som har uttalt seg støtter i hovedsak forslagene eller tar dem til etterretning, men har i noen tilfeller innspill til grenser eller verneforskrift.

Generelle høringsuttalelser fra andre viktige eller berørte instanser:

Forsvarsbygg har i enkelte områder en støttende kommentar til forslag til verneforskrifter som inneholder et unntak: "*Bestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for: -Landing og start med Forsvarets luftfartøy.*"

Forsvarsbygg støtter at dette unntaket for Forsvarets luftfartøy inngår i verneforskriftene, ettersom det dermed blir et tydeligere samsvar med unntaket for militær operativ virksomhet: "*Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse- politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.*"

Forsvarsbygg legger til grunn at militær operativ virksomhet i lufta også omfatter den treningsvirksomhet som er nødvendig for at Luftforsvarets enheter til enhver tid skal ha den beredskap og kompetanse som politiske myndigheter krever. Luftoperativ virksomhet må være beordret av operativ myndighet/ Forsvarets operative hovedkvarter. Det alt vesentligste av Luftforsvarets flyvninger vil være av operativ karakter.

Språkrådet, Kartverket og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE): Uttalelser er gjengitt under det enkelte område der det er aktuelt.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) peker generelt på viktigheten av å ivareta hensyn til mineralressursene i verneprosesser for å unngå båndlegging av mineralressurser innenfor verneområder og restriksjoner og/eller begrensninger på uttak av mineralressurser utenfor verneområder. Merknader til enkeltområder er gjengitt under hvert enkelt område.

Norsk Bergindustri har uttalt seg generelt til mange av verneforslagene. De understreker at det er viktig at områdenes geologiske forekomster blir undersøkt før endelig vedtak fattes, slik at man ikke beslaglegger ressurser som kan være viktige på sikt.

Norsk Orientering har uttalt seg til flere av områdene i verneplanen med henvisning til brev fra Norsk Friluftsliv til Miljødirektoratet. Brevet fra Norsk Friluftsliv har konkrete tilbakemeldinger på enkelte punkter om hvordan verneforskriften utformes. Norsk Orientering har med bakgrunn i dette brevet bedt fylkesmannen i de representative fylkene

stoppe verneprosessen fram til forskriftsmalen er justert i henhold til deres anbefalinger.

7. Generelle merknader

7.1. Miljødirektoratets generelle merknader

Forskriftenes innhold

Miljødirektoratet understreker betydningen av at en både ved utforming av verneforskrifter og forvaltning av områdene, herunder dispensasjonspraksis, legger til grunn et langsiktig perspektiv. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at naturkvalitetene forvitrer. Det er også viktig at økosystemtilnærmingen som er lagt til grunn i skogvernet reflekteres.

Verneforskriftene innebærer vern av all vegetasjon og alt dyreliv. Det er likevel åpnet for jakt, fiske og sanking av bær og matsopp. Tiltak som kan endre naturmiljøet er forbudt. Dette innbefatter anlegg av ulike slag (midlertidige eller faste), men også tiltak som for eksempel drenering, kalking og gjødsling. For enkelte områder er det i verneforskriften åpnet for visse typer anlegg etter søknad.

Verneforskriftene innebærer et generelt hogstforbud, men det kan etter søknad gis tillatelse til hogst av etablerte plantefelt. I tilfeller der det ikke er aktuelt å ta ut plantede trær på kort sikt, kan det etter søknad gis tillatelse til en begrenset skjøtsel.

Motorferdsel er forbudt, men forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med spesielt nevnte formål. Det understrekes at regelen om "nødvendig motorferdsel" skal håndheves strengt. Motorferdsel i tilknytning til militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, og gjennomføring av skjøtelses- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten er tillatt. Dette gjelder ikke for øvingsvirksomhet i tilknytning til slike formål. Det er gjort en vurdering for hvilke områder det er aktuelt med en egen dispensasjonshjemmel for øvingsvirksomhet. Utgangspunktet har vært at det ikke er aktuelt å åpne for dette i små verneområder og verneområder som på grunn av sin topografi (bratte områder) er lite egnet til slike aktiviteter.

Vedlikehold av eksisterende veier og anlegg, herunder bygninger og eventuelt andre installasjoner som er i bruk på vernetidspunktet, er tillatt. Med vedlikehold menes opprettholdelse av den standard veien, bygningen, anlegget o.a. hadde på vernetidspunktet. Vedlikehold omfatter ikke nybygging, oppgradering eller utvidelse. Vedlikehold av f.eks. vei omfatter således tiltak eller arbeid for å holde veien ved like eller opprettholde samme standard som på vernetidspunktet, uten at den endrer karakter. Miljødirektoratet vil ikke tilrå at verneforskriften henviser til vegklasser, da slike standarder kan endres over tid, men tilrå å opprettholde formuleringen om standard på vernetidspunktet. Tiltak som påføring av nytt grusdekke, grøfterensk, skifte av stikkrenner og lignende anses som vedlikehold. Motorferdsel i forbindelse med vedlikehold kan tillates etter søknad, og skal fortrinnsvis skje på snødekt mark.

Restriksjonsnivået er ikke særlig forskjellig mellom områdene som her foreslås vernet. Variasjoner kan imidlertid forekomme fordi verneforskriftene er utformet gjennom forhandlinger mellom de respektive fylkesmennene og grunneierne. For områder der eksisterende verneområder inngår i verneforslagene, vil ny forskrift omfatte hele området. For disse arealene vil det kunne medføre større endringer i forhold til eksisterende

verneforskrift. For noen områder med mindre utvidelser, opprettholdes eksisterende bestemmelser, som også vil gjelde for utvidelsesarealet.

Direktoratet vurderer at verneforskriftene ivaretar avveiningen mellom brukergruppene og de overordnede vernehensyn på en god måte. Miljødirektoratet har tilrådd mindre endringer i forslagene til verneforskrifter, uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Navn

Kartverket forutsetter at vernemyndigheten melder inn navnet på nye naturreservat til Kartverket for registrering i Sentralt stedsnavnregister (SSR), jf. § 15 i lov om stadnamn av 18. mai 1990 nr. 11. Kartverket forutsetter at kart over verneområdene produseres i samsvar med Miljødirektoratets produktspesifikasjon. Språkrådet viser til at offentlige instanser er bundet til skrivemåten i sentralt stedsnavnsregister. For å kunne bruke annet navn, er det behov for å reise formell navnesak.

Endelige vernekart vil bli produsert i tråd med gjeldende praksis. Når det gjelder innmelding av navn på nye verneområder i SSR, vises til kommentar fra KLD i foredrag til kgl. res. i desember 2015 om at *«Kartverket gjøres kjent med nye vernevedtak gjennom brev fra Klima- og miljødepartementet for å tinglyse vernevedtakene på berørte eiendommer. Da Kartverket også er ansvarlig for Sentralt stedsnavnregister, må det forutsettes at Kartverket samtidig sørger for innmelding til Sentralt stedsnavnregister.»*

Motorferdsel

Generelt skal motorferdsel i verneområder vurderes etter søknad.

Det er åpnet for uttransport av felt elg og hjort i verneforskriften § 6. Miljødirektoratet vil understreke at motorisert uttransport av elg og hjort i utgangspunktet enten skal foregå manuelt eller ved bruk av lett beltekjøretøy hjemlet i § 6. Med lett beltekjøretøy i denne sammenheng menes mindre beltekjøretøy som f.eks. elgtrekk, jernhest og beltegående ATV. Det er i noen tilfeller åpnet for at uttransport av elg og hjort kan skje med ATV eller traktor på eksisterende traktorveier. Unntaket for uttransport av felt elg og hjort er i tråd med motorferdsellovens bestemmelser. Det er i noen områder tilrådd å åpne for uttransport også av villsvin eller store rovdyr. Miljødirektoratet har tatt inn utvidet unntak der dette er foreslått av fylkesmennene, men har ikke forelått noen generell endring av denne bestemmelsen. Miljødirektoratet mener det er hensiktsmessig at det foretas en generell gjennomgang av denne unntaksbestemmelsen der også forholdet til motorferdsellovens unntaksbestemmelser må vurderes. Det samme gjelder bestemmelsen om uttransport av syke og skadde bufe.

En eventuell tillatelse til bruk av annet motorkjøretøy enn nevnt over, hjemlet i § 7, skal vurderes nøye. Det reelle behovet, samt mulige påvirkninger på naturmiljøet skal vurderes. Forvaltningsmyndigheten kan i sin søknadsbehandling knytte tillatelsen til bestemte traséer. Dette vil særlig være aktuelt for uttransport av elg og hjort fra bakenforliggende områder. Det kan også innvilges flerårige dispensasjoner.

I områder med hytter er hovedregelen at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til transport av ved, materialer og utstyr på snødekket mark etter § 7. Slike tillatelser bør normalt styres til fastlagte traséer. Fastsetting av trasè bør gjøres ved søknadsbehandling eller som en del av utarbeidelse av forvaltningsplan. Motorisert transport i forbindelse med vedlikehold bør skje på snødekt mark med bruk av snøskuter. I unntakstilfeller kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til barmarkskjøring for transport av materialer til vedlikehold. Dette bør normalt være vedlikeholdsbehov av akutt karakter.

I verneforskriftenes § 7 er det åpnet for at det etter søknad kan gis dispensasjon til motorferdsel knyttet til ulike formål. Der hvor bestemmelsene ikke spesifiserer om slik transport skal skje med beltekjøretøy på snødekt mark, med lufttransport eller på barmark, skal det ved vurderingen av den enkelte dispensasjonssøknad legges til grunn at transporten fortrinnsvis bør skje med beltekjøretøy på snødekt mark eller med lufttransport. Transport på barmark er kun aktuelt når transport med beltekjøretøy på snødekt mark eller lufttransport er vanskelig gjennomførbart og for øvrig når det er spesielle forhold som tilsier det, og forutsetter at slik transport er vurdert å kunne gjennomføres uten skader på viktige verneverdier, naturtyper eller leveområder for arter.

Kraftledninger

I områder med eksisterende energi- og kraftanlegg er utgangspunktet at anleggene skal kunne drives og vedlikeholdes på en sikkerhetsmessig og økonomisk forsvarlig måte. Forskriftsmalene har standardbestemmelser som åpner for drift og vedlikehold av anlegg, og motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på kraftledninger. Forskriftsmalen fastsetter søknadsplikt for motorferdsel utover dette. Bakgrunnen for dette er at forvaltningsmyndigheten bl.a. skal ha mulighet til å kunne styre hvilke typer kjøretøy som benyttes og til hvilken tid eller etter hvilken trasé kjøringen skal skje. Foruten drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg, og nødvendig istandsetting ved akutt utfall, åpnes det for oppgradering/fornyelse av eksisterende kraftanlegg og kraftledninger for heving av spenningsnivå og øking av linjesnitt dersom tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig.

Miljødirektoratet forholder seg til enighet på departementsnivå om bestemmelsene om drift og vedlikehold av kraftanlegg, og har justert forskriftene i tråd med formuleringer i nyeste vernevedtak. I noen av områdene med kraftledninger inntil verneområdet, men utenfor vernegrensen, er det tatt inn bestemmelser om drift og vedlikehold slik at nødvendige tiltak kan gjøres innenfor vernegrensen. Det er i disse tilfellene også tatt inn unntak for motorferdsel i forbindelse med drift, vedlikehold eller akutt utfall. Der det finnes aktuelle traseer er det åpnet for at også motorferdsel i forbindelse med vedlikehold kan skje uten søknad.

Leting etter mineralske ressurser

Naturmangfoldloven § 41 sier det som ledd i saksbehandlingen skal innhentes kunnskap om andre mulige verdier i området. Dette vil i hovedsak være å samle kunnskap som allerede er kjent, herunder informasjon om pågående næringer eller aktiviteter. Hvis ny kunnskap i framtiden viser at det finnes viktige forekomster av mineralske ressurser i verneområdene, må ev. utdrift av disse forekomstene vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle ut fra den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Denne lyder: "*Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot verne-vedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.*" Den viktigste måten å få fram interessene knyttet til potensiell og planlagt utnyttelse av mineralressurser på, er høringene som gjennomføres for det enkelte verneforslaget. I de fleste sakene finnes det fram til gode løsninger gjennom grensdragning og/eller tilpasning i forskriften. I de sakene der målet om økt skogvern (og grunneiers ønske om frivillig vern) må veies opp mot potensiell eller planlagt utnyttelse av mineralressurser, vil man forsøke å finne omforente løsninger på direktoratsnivå. I tilfeller hvor dette ikke er mulig vil dette være avveininger som må avklares mellom departementene etter at Miljødirektoratet har avgitt sin tilråding til KLD.

Start og landing med luftfartøy

Miljødirektoratet vurderer at landing og start med luftfartøy er uønsket i naturreservater, og at dette bør tydeliggjøres og synliggjøres ved å ta inn et forbud i verneforskriften.

Gjennom forskrifter vedtatt ved kgl. res. 12.12.2014 ble Forsvarsbyggs ønske om at landing og start med forvarets luftfartøy gis automatisk unntak, tatt inn i forskriftene for skogvernområder. Miljødirektoratet har derfor lagt dette inn i alle forskriftene i denne tilrådingen. De aktuelle verneforslagene omfatter skog- og andre utmarksområder. En antar at landing og start eventuelt vil bli (meget) sjeldne foreteelser og ikke utgjøre noen trussel mot områdene som sådan.

Når det gjelder militær operativ virksomhet i lufta viser Miljødirektoratet til NOU 2001:15 Forsvarets områder for lavtflygning punkt 5.5.6.1 *Unntaket for militær operativ virksomhet i verneområder* hvor det fremgår hva som anses som operativ virksomhet. Miljødirektoratet legger denne tolkningen av begrepet militær operativ virksomhet til grunn.

Beiting

Landbruksdirektoratet har tidligere anført at dersom det er aktuelt med beite, bør det være generelt unntak for beite og utsetting av saltstein samt nødvendig motorferdsel i den forbindelse, samt unntak for uttransport av syke og skadde beitedyr.

Miljødirektoratet viser til at det i noen områdene kan være behov for regulering av beitetrykk mv., og at det foreslås særskilte unntaksbestemmelser som skal ivareta dette. Miljødirektoratet mener det er en fordel at slike unntaksbestemmelser standardiseres og tilrår at det tas inn en unntaksbestemmelse som åpner for beiting med et beitebelegg som ikke skader verneverdiene. For forvaltningen av verneområdene mener Miljødirektoratet det er mer hensiktsmessig å knytte unntaket opp mot mulig skade på verneverdiene, enn at beiting skal foregå skånsomt. I mange områder er det ikke ønskelig med andre typer beitedyr enn det som er vanlig på vernetidspunktet, og det er viktig at en unntaksbestemmelse fanger opp behovet for regulering.

For de områdene der beiting er aktuelt, er det gjort en vurdering av om forskriften skal åpne for utsetting av saltsteiner. For de fleste områdene er det vurdert at dette er et tiltak som i liten grad berører verneverdiene i særlig grad, og det er derfor tatt inn en unntaksbestemmelse om mulighet for utsetting av saltsteiner. For noen områder vurderes dette tiltaket å ha betydning for verneverdiene, og for disse områdene kan det ligge noen begrensninger. Det samme gjelder oppsetting av gjerder; for de områdene der dette vurderes som aktuelt, er det tatt inn som spesifisert unntak i § 7. Enkelte av områdene i verneplanen er uten veger og stier, og har en topografi som tilsier at motorferdsel i forbindelse med utsetting av saltstein eller i forbindelse med gjerding ikke er relevant.

Sykling og større arrangementer

Hovedregelen i frilufsloven er at det i skogområder er tillatt med sykling på vei eller sti når det skjer hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet. I tråd med føringene i frilufsmeldingen og tidligere vedtatte kgl.res. for skogvern tilrår direktoratet at sykling (samt riding og bruk av hest) tillates på eksisterende stier og veier, dersom det ikke er særskilte naturfaglige hensyn som tilsier et forbud på bestemte stier eller i bestemte områder. I områder hvor det ikke finnes veier og stier gjelder et generelt forbud mot sykling og bruk av hest. Det fremgår av beskrivelsen av det enkelte område dersom det ikke finnes veier eller stier i området.

Når det gjelder el-sykler rammes dette av forbudet mot motorferdsel i verneforskriftene. Det er foreløpig ikke gjort endringer i regelverket som gjelder el-sykler i frilufsloven eller i malen for verneforskrifter.

Forbudet mot arrangementer omfatter større arrangementer. Det er ikke fastsatt noen absolutt grense for hvor store arrangementer som faller inn under forbudet. Forvaltningsmyndigheten må konkret vurdere om planlagte arrangementer omfattes av forbudet. Det er åpnet for å gi tillatelse til arrangementer etter søknad. Etter innspill i verneprosessen er det tatt inn direkte unntak for bestemte arrangementer (o-løp) i noen områder.

Miljødirektoratet viser til at henvisningen til "etter retningslinjer i forvaltningsplan" er tatt ut fra bestemmeslene i de foreslåtte verneforskriftene. Verneforskriftene skal i så stor grad som mulig gi presise unntak fra forbud i verneområdene, og selv om en forvaltningsplan kan gi retningslinjer, skal forbudene fremgå av vernebestemmelsene. I noen tilfeller vil det likevel være behov for å vise områder eller stier/traséer på kart, enten på vernekartet eller på kart i forvaltningsplan.

7.2.Klima- og miljødepartementenes generelle merknader

Kraftledninger

Drift og vedlikehold av kraftledninger

KLD viser til at bestemmelsene åpner for drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg. Vedlikehold omfatter blant annet utskifting av komponenter knyttet til kraftledninger (liner, isolatorer, master, traverser m.v.) i samsvar med anleggets tillatte egenskaper i tråd med konsesjon etter energiloven. Oppsetting av master med annen utforming enn eksisterende anlegg, omfattes normalt ikke av bestemmelsene på dette punkt. Ved utskifting av master eller andre komponenter, skal master og komponenter som er mest mulig lik eksisterende benyttes, med mindre overgang til andre typer master og komponenter vil redusere anleggets innvirkning på verneverdiene uten urimelige kostnader eller ulemper for anleggseieren, jf. energiforskriften § 3-4.

Nødvendig skogrydding i kraftledningstraseer ansees som en del av ordinært vedlikehold av kraftledninger, som kan skje uten søknad. Dette omfatter også nødvendig sikringshogst av enkeltrær og mindre flater langs kraftledningstraseen, hvor det forutsettes at hogde trær forblir i skogreservatet av hensyn til arter som er avhengige av død ved. Det følger av formuleringen "i og inntil verneområdet" i forskriften § 4 at netteier også kan gjennomføre nødvendig sikringshogst innenfor verneområder i de tilfeller hvor kraftledningen ligger utenfor selve verneområdet og ledningstraséen/kanten av skogryddebeltet følger vernegrensen.

Der hvor grenser for verneområder ligger nær eksisterende kraftledninger forutsettes det at verneområdet ikke er til hinder for drift og vedlikehold av kraftledningene.

Istandsetting ved akutt utfall

Ved akutt utfall, samt ved umiddelbar fare for akutt utfall, på eksisterende energi- og kraftanlegg er det behov for rask istandsetting slik at kunder får strøm og viktige samfunnsfunksjoner kan opprettholdes. I henholdsvis § 4 og § 6 er det derfor tatt inn bestemmelse om at istandsetting, og motorferdsel i den forbindelse, kan gjennomføres uten søknad. I § 6 er det i stedet tatt inn bestemmelse om at det i ettertid gis melding til forvaltningsmyndigheten om motorferdselen. Det nevnte unntaket for motorferdsel i § 6 gjelder ikke for ordinær drift og vedlikehold.

Oppgradering og fornyelse av kraftledninger

Verneforskriften har i § 4 unntak for oppgradering eller fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og øking av linetverrsnitt når dette ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig. Eksempel på tiltak som har liten påvirkning på verneverdiene, og som er tillatt etter dette unntaket, er endring av driftsspenning eller linetykkelse. En forutsetning for dette er at heller ikke anleggsarbeidene skader verneverdiene nevneverdig. Oppgraderinger som innebærer bruk av større eller endrede master kan også omfattes dersom det ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig. Vurderingen av om oppgraderingen eller fornyelsen skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig, vil være en konkret vurdering av tiltakets effekter på det naturmangfoldet som er oppgitt i verneformålet. Jo mer presis og spesifisert formålsbestemmelsen er, desto lettere vil det være å fastslå om vilkåret er oppfylt eller ikke. Eksempel på tiltak som kan skade verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig, er økning av spenningsnivå eller endrede master som medfører behov for å øke ryddebeltets bredde langs kraftledningen. Et annet eksempel er der man i anleggsfasen har behov for motorferdsel på barmark for å komme inn til mastepunktene med anleggsmaskiner, og slik ferdsel ikke kan skje i eksisterende ryddebelte. Slike tiltak vil kreve søknadsbehandling etter § 7.

Søknadspliktig oppgradering eller fornying av kraftledninger (§ 7)

Oppgradering eller fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4, og som er nødvendig for å holde anlegget i tilfredsstillende driftssikker stand, skal behandles etter søknad. Dette gjelder først og fremst tiltak som har potensial til å skade verneverdiene nevneverdig. Vurderingen blir dermed en avveining mellom tiltakets samfunnsmessige betydning og hensynet til verneverdiene. Hensikten med konkret søknad er å etablere en kontakt mellom tiltakshaver og forvaltningsmyndigheten for verneområdet med sikte på å drøfte avbøtende tiltak, slik at mulige negative konsekvenser for verneverdiene i størst mulig grad reduseres og dermed synliggjøres allerede i søknaden. Hensikten er ikke å diskutere nedleggelse eller dramatiske omlegginger av det eksisterende anlegget, men derimot en mest mulig skånsom utforming og mindre justeringer av anlegget. Departementet legger derfor til grunn at det i de fleste tilfeller vil være mulig å komme frem til løsninger som ivaretar behovet for nødvendig oppgradering eller fornyelse. Opprettholdelse av luftledning i det samme området skal normalt aksepteres. Oppgradering og fornying kan i noen tilfeller innebære bygging parallelt med eksisterende kraftledning, hvis eksisterende ledning må være i drift under arbeidet før den deretter rives. Ved vurderingen skal det legges vekt på netteiers plikter etter energiloven til å sørge for å holde anlegget i tilfredsstillende driftssikker stand, herunder sørge for vedlikehold og modernisering som sikrer en tilfredsstillende leveringskvalitet. Ved vurderingen skal det også legges vekt på plikten til ved planlegging, utførelse og drift av elektriske anlegg å sørge for at allmennheten påføres minst mulig miljø- og landskapsmessige ulemper i den grad det kan skje uten urimelige kostnader eller ulemper for konsesjonæren. På bakgrunn av dette mener Klima- og miljødepartementet at vernet er forenelig med energiforsyningen som berører områdene. Det vises for øvrig til omtalen av områdene i kap. 8.

Spesielt om motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av kraftledninger

I mange tilfeller benytter netteier etablerte traseer, for eksempel traktorveier eller andre kjørespor, til motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av kraftledninger.

Departementet mener at man bør vurdere generelle unntak i verneforskrifter for kjøring der det finnes slike traseer, og der kjøringen ikke vurderes å ville medføre nevneverdig skade på verneverdiene. Hvis det skal gis generelle unntak i verneforskrifter for slik motorferdsel må kjøretraseer som kan benyttes være inntegnet på vernekartet.

Dersom det ikke er aktuelt med generelle unntak i etablerte traseer, bør forvaltningsmyndigheten ved behandling av dispensasjonssøknader så langt råd er vurdere flerårige tillatelser til motorferdsel i forbindelse med ordinær drift og vedlikehold av kraftledninger. Bl.a. bør flerårige tillatelser vurderes hvis det er hensiktsmessig både for forvaltningsmyndigheten for verneområdet og for søker, og under forutsetning om at verneverdiene kan ivaretas tilfredsstillende eksempelvis ved at motorferdselen begrenses til fastlagte traseer eller at det benyttes miljøforsvarlige transportformer. Tillatelser hvor dette er avklart i lang tid vil redusere netteiers administrasjon knyttet til verneområder.

I utgangspunktet står tiltakshaver rimelig fritt til å utforme en søknad om tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med ordinær drift og vedlikehold av kraftledninger. For å redusere netteiers administrasjonskostnader ved å måtte søke mange ganger i samme områder, kan slike søknader utformes som transportplaner eller tilsvarende som beskriver netteiers langsiktige behov for motorferdsel knyttet til ordinær drift og vedlikehold av kraftledningen i området. I så fall vil det, dersom verneverdiene blir tilstrekkelig ivaretatt, kunne gis tillatelser med virkning over lang tid. Forvaltningsmyndigheten har alminnelig veiledningsplikt i slike saker og det oppfordres til dialog mellom forvaltningsmyndighet og netteier om hvordan transportbehov og verneverdier kan ivaretas. De vesentligste delene av en transportplan bør fremgå som vilkår i tillatelsen. Det legges til grunn at forvaltningsmyndigheten vil forlenge gitte tillatelser dersom forutsetningene ikke er endret. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med oppgradering og fornying av eksisterende kraftledninger gjelder andre typer tiltak enn ordinær drift og vedlikehold, og vil fortsatt måtte omsøkes etter verneforskriftens § 7 som tidligere.

Grenser mot reguleringsmagasiner som brukes til vannkraftproduksjon

I denne vernesaken grenser foreslått nytt verneareal i området Hylsskaret til reguleringsmagasinet Suldalsvatnet som benyttes til vannkraftproduksjon. Her grenser også eksisterende verneområde og betydelig bebyggelse og infrastruktur til samme reguleringsmagasin.

Eventuell drift av fremtidige funn av mineralforekomster

Det er ikke påvist funn av drivverdige mineralforekomster innenfor de foreslåtte verneområdene. Verneforskriftene har forbud mot blant annet mineralutvinning. Regjeringen er opptatt av å legge til rette for fremtidig vekst i mineralnæringen. Områdene som forslås vernet kan inneholde mineralforekomster som kan gi grunnlag for fremtidig verdiskaping og næringsutvikling. Det kan være fornuftig å gjennomføre kartlegging, målinger eller undersøkelser i et verneområde for å få informasjon om ressurser og geologi for vurdering av mulig utvinning utenfor verneområdene, eller utvinning innenfor verneområdene som ikke vil være i strid med vernet. Naturmangfoldloven gjør det mulig å søke om dispensasjon fra forbudene mot mineralvirksomhet. Vilklårene for å gi dispensasjon følger av naturmangfoldloven § 48 første ledd: *"Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig."*

Selv om vilkårene for å gi dispensasjon er svært strenge, er ikke mineralutvinning helt utelukket. Det er tre alternative vilkår for å gi dispensasjon, og to av de kan gi grunnlag for dispensasjon til utvinning av mineral. Det første vilkåret er dersom mineralutvinning "*ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig*". Regjeringen har i senere vedtak om vern av skog signalisert at underjordisk drift med åpning for uttak utenfor verneområdet kan etableres på en måte som oppfyller dette vilkåret. Dagdrift innenfor verneområdet er derimot neppe aktuelt etter dette alternativet.

Dersom underjordsdrift med uttak utenfor verneområdet ikke er mulig, for eksempel på grunn av lang avstand mellom vernegrense og påvist funn, vil eventuell utvinning i dagbrudd måtte vurderes etter alternativet "*hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig*". Unntaket for vesentlige samfunnsinteresser omfatter bare tungtveiende nasjonale hensyn. Departementet kan ikke utelukke at mineralressurser med et betydelig verdiskapingspotensial i enkelte tilfelle vil være en slik nasjonal interesse. Det skal imidlertid mye til. Samtidig er det også et vilkår at den nasjonale interessen må gjøre inngrep i verneområdet "*nødvendig*". Dette betyr at man må vurdere om det er mulig å ivareta den nasjonale interessen på en annen måte, som ikke medfører inngrep i verneområdet, f.eks. bruk av underjordsdrift. Hensynet til verneverdiene vil være et tungtveiende argument for å finne andre løsninger.

Dersom forvaltningsmyndigheten kommer til at ett av vilkårene for gi dispensasjon er oppfylt, beror det på forvaltningens skjønn om dispensasjon skal gis. Vurderingen skjer innenfor rammen av alminnelige forvaltningsrettslige regler og retningslinjer og instruksjer fra overordnet myndighet, som for eksempel naturmangfoldloven kapittel II. Omfanget, miljøvirkningen og nødvendigheten av de tiltak som det søkes dispensasjon for, vil ha betydning i vurderingen. Tilsvarende vil de hensyn som taler positivt for omsøkte tiltak, slik som blant annet verdiskapingspotensialet knyttet til tiltaket inngå i vurderingen. Forvaltningsmyndigheten bør også vurdere om det vil stride mot verneverdiene om tilsvarende dispensasjonssøknader blir innvilget i fremtiden. Det gjelder særskilte retningslinje for skjønnsutøvelse dersom vilkåret "*vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig*" anvendes. Disse følger direkte av naturmangfoldloven § 48 annet ledd.

Hogst av ved til hytter i verneområdet

I enkelte tilfeller er det i § 7 i forskriften åpnet for søknad om hogst av ved til eksisterende hytter i verneområdet. I skogreservater er det generelt et mål at skogen skal få utvikle seg mest mulig urørt av menneskelig aktivitet, også vedhogst. Derfor legges det primært til grunn at ved bør hogges utenfor verneområdet og kjøres inn til eksisterende hytter, men at det må gjøres en vurdering i hvert enkelt tilfelle om belastningen på verneområdet blir mindre om det tillates vedhogst rundt hyttene i verneområdet enn at veden blir transportert inn til hyttene gjennom verneområdet. Dersom det gis dispensasjon for hogst av ved til eksisterende hytter må det settes vilkår bl.a. om lokalisering og gjennomføring av hogsten, hogstmengde samt hvilke treslag som kan hogges, slik at verneverdiene i området ikke reduseres. Hogst skal uansett ikke skje i registrerte kjerneområder.

Motorferdsel på barmark

Det er i enkelte tilfeller i verneforskriftens § 7 åpnet for at det etter søknad kan gis dispensasjon til bruk av motorferdsel for ulike formål. Der hvor bestemmelsene ikke spesifiserer om slik transport skal skje med beltekjøretøy på snødekt mark, med lufttransport eller på barmark, skal det ved vurderingen av den enkelte dispensasjons-søknad legges til grunn at transporten fortrinnsvis bør skje med beltekjøretøy på snødekt mark eller med lufttransport. Transport på barmark er kun aktuelt når transport med beltekjøretøy på snødekt mark eller lufttransport er vanskelig gjennomførbart, og forutsetter at slik transport er vurdert å kunne gjennomføres uten skader på viktige verneverdier, naturtyper eller leveområder for arter.

Nødvendig transport av ved, materialer og utstyr til hytter

Enkelte verneforskrifter kan i § 7 ha bestemmelser som åpner for nødvendig transport av ved, materialer og utstyr til hytter. Det legges til grunn at slik transport fortrinnsvis bør skje på veier, eller alternativt med beltekjøretøy på snødekt mark, bl.a. fordi det her ofte er snakk om betydelig vekt som skal transporteres og betydelig potensialet for sporskader. Transport på barmark utenfor veier er aktuelt kun i enkelte spesielle tilfeller hvor transport med beltekjøretøy på snødekt mark ikke er mulig eller praktisk gjennomførbart, og dersom slik transport er vurdert å kunne gjennomføres uten skader på viktige verneverdier, naturtyper eller leveområder for arter. Dette må vurderes konkret i det enkelte tilfellet.

Forholdet til matloven

I de spesielle tilfeller hvor det er behov for å sette inn tiltak etter lov av 19. desember 2003 nr 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) vil dette kunne dispenseres for etter de generelle dispensasjonsbestemmelsene i verneforskriften. En eventuell dispensasjon skal iverksettes uten opphold i henhold til de tiltak loven krever.

Beiting

Departementet viser til Miljødirektoratets generelle merknad om beiting i kap. 7.1. KLD mener det er uheldig at det i noen av unntakene i § 4 er et krav at tiltakene ikke skal skade verneverdiene, mens andre unntak ikke tar dette forbeholdet. Dette kan det skape tolkningstvil. Det ligger uansett som en forutsetning i regelverket at aktiviteter eller inngrep i verneområdet ikke skal skade verneverdiene, jf. forskriften § 3 første ledd. Departementet ser imidlertid at bestemmelsene også skal gi praktisk informasjon til grunneiere og andre om at det av hensyn til verneverdiene er behov for særskilte hensyn, og at det er derfor i visse tilfeller er hensiktsmessig at dette fremgår av unntaksbestemmelsene. Det kan for eksempel være verneområder som er særlig sårbare for enkelte typer påvirkninger, som høyt beitetrykk f. eks. i sumpskog og sårbare vegetasjonstyper. KLD foreslår derfor at det i disse tilfellene bare gis unntak for "skånsom beiting".

Utsetting av saltstein og oppsetting av gjerder

Generelt er det slik at hvis det skulle oppstå behov i framtida som ikke er regulert i den enkelte forskrift, kan slike tiltak vurderes etter forskriftens generelle dispensasjonsbestemmelse i § 8. KLD legger imidlertid til grunn at selv om nåværende grunneier ikke har sett behov for utsetting av saltstein eller oppsetting av gjerder kan behovet endre seg i framtida, og det kan da være hensiktsmessig at dette er omtalt i forskriftene. Forutsetningen er at tiltakene kan gjennomføres uten å skade verneverdiene. Saltsteiner

tiltrekker seg både husdyr og hjortevilt og kan lokalt føre til betydelig tråkkslitasje og gjødselpåvirkning omkring saltsteinene. Også gjerder kan føre til tråkkslitasje. For enkeltområdene i denne vernesaken legges følgende til grunn for å ivareta natur som er sårbar for slitasje og tråkk som kan følge av utsetting av saltstein og oppsetting av gjerder:

- For områder vurdert som relativt robuste mht. slitasje og tråkk og samtidig av en viss størrelse tas inn et punkt i forskriften om utsetting av saltstein under § 4, og under § 7 et punkt om oppsetting av gjerder i forbindelse med beiting samt et punkt om nødvendig motorferdsel i forbindelse med utsetting av saltstein og oppsetting av gjerder.
- For enkelte områder som har innslag av sårbar natur mhp. slitasje og tråkk er punktet om utsetting av saltstein plassert under § 7, da man må kunne sikre bl.a. at plassering av saltstein ikke skjer i sårbare områder.
- For små områder som er sårbare for slitasje og tråkk er nevnte punkter ikke tatt inn i forskriften. Her kan også saltstein og gjerder oftest plasseres utenfor områdene.
- Det er også lagt vekt på om beiting er aktuelt, eksempelvis i svært bratt terreng.

KLD har gjennomgått forskriftene og har for enkelte områder åpnet for bruk av motorferdsel for tiltak som utsetting av saltstein.

Sykling på veier og stier

Det er generelt åpnet for sykling på eksisterende veier og stier som er vist på vernekartet, unntatt hvis verneverdiene i området er vurdert som sårbare for slik påvirkning. Dette i samsvar med Meld. St. 18 2015-2016 *Friluftsliv*. I enkelte områder fins ikke eksisterende stier eller veier, og sykling er da følgelig ikke tillatt.

Idrettsarrangementer og andre arrangementer

Formuleringen om arrangementer i § 3, som tidligere hadde ordlyden "*Bruk av naturreservatet til idrettsarrangementer og andre større arrangementer er forbudt*" er endret til ordlyden "*Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.*" Denne formuleringen omfatter både idrettsarrangementer og andre arrangementer, og avgrensningen til større arrangementer gjelder uansett type arrangement.

Unntak for militær operativ virksomhet

Reglene om ferdsel i verneforskriftene er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet. Militær operativ virksomhet omfatter normalt ikke øvingsvirksomhet. I praksis gjelder det likevel et unntak fra dette igjen ved såkalt "utrykningsøvelser med militære styrker". Klima- og miljødepartementet legger til grunn at "Beredskapstiltak, herunder utrykningsøvelser med militære styrker" er en del av militær operativ virksomhet, slik det fremgår av St. meld. 62 (1991-92), s. 47. Med utrykningsøvelser skal forstås øvelser som har til hensikt å trene/øve Forsvarets beredskap. Dette i motsetning til annen øvingsvirksomhet med øvingsmål som ikke er direkte knyttet til beredskapstiltak. Det er å bemerke at både planlegging, forberedelse og gjennomføring av aktiviteten er omfattet av unntaket. På grunn av hastepreget i denne type aktivitet kan det være mer krevende å planlegge og hensynta restriksjonsområder som f.eks verneområder.

Klima- og miljødepartementet legger forøvrig til grunn at forvaltningsmyndigheten og Forsvaret oppretter dialog om planlagt aktivitet som vil kunne berøre verneområdene. Forvaltningsmyndighetene skal vurdere om det er behov for å søke tillatelse eller ikke avhengig av hvordan verneforskriften er utformet.

Departementet viser for øvrig til brev 3. april 2019 til verneområdestyrer og fylkesmenn om forståelsen av begrepet militær operativ virksomhet.

Kulturminner og kulturmiljøer

Det forutsettes et tett samarbeid mellom kulturminnemyndighetene og naturforvaltningsmyndighetene i enkeltsaker om kulturminner og kulturmiljøer innenfor de foreslåtte verneområdene. Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av både fredete og ikke-fredete kulturminner skal skje på en slik måte at både natur- og kulturminneverdier ivaretas på best mulig måte. Slike tiltak avklares derfor med forvaltningsmyndigheten for verneområdene, slik at verneverdiene ikke forringes. Forskriftenes punkter om kulturminner og kulturmiljøer er kun en presisering av kulturminnelovens bestemmelser, som også gjelder innenfor de foreslåtte verneområdene. Klima- og miljødepartementet vil understreke at inngrep i, istandsetting og skjøtsel av kulturminner og kulturmiljøer som er fredet i medhold av kulturminneloven, bare kan skje etter tillatelse fra kulturminnemyndighetene.

Annet

For enkelte områder kan det i verneforskriftens formålsbestemmelse være beskrevet at skogen har innslag av urskog eller er uskogspreget. Med urskog menes her at skogen ikke har synlige spor etter hogst eller andre inngrep.

Utover endringer som nevnt over har KLD foretatt mindre justeringer i forskriftene, hovedsakelig av teknisk art. KLD slutter seg forøvrig til Miljødirektoratets vurderinger i kap. 7.

8. Merknader til det enkelte område

Nedenfor er gjengitt sentrale opplysninger om saksbehandlingen for enkeltområdene, viktige høringsinstansers hovedsynspunkter og hovedinnholdet i vurdering og tilråding fra fylkesmannsembetene, Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet. For mer detaljert omtale samt lister over høringsinstanser vises til Miljødirektoratets tilråding samt aktuelle tilråding fra fylkesmannsembetene. Verneverdiene i enkeltområder er beskrevet i tilrådingen fra Miljødirektoratet. Under "Inngrep og påvirkning" oppgis tekniske inngrep, og i tillegg forekomst av f.eks. fremmede arter. Der det ikke er gjengitt høringsuttaler er det ikke kommet uttalelser av vesentlig betydning for vedtaket i saken.

1. Fjoseid naturreservat i Tingvoll kommune, Møre og Romsdal

Areal ca. 2316 dekar hvorav ca. 1343 dekar produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen:

NVE, DMF og Forsvarsbygg uttaler at de ikke har merknader.

Møre og Romsdal fylkeskommune etterlyser en klar holdning til oppbygging på gamle murer, men har ellers ingen merknader til forslaget.

Fylkesmannen viser til at de ikke kan forskuttere forvaltningspraksis innenfor området med hensyn til restaurering av kulturminner, men de har tradisjonelt hatt god dialog med kulturminnemyndighetene.

Miljødirektoratet viser til at det ikke er unntak for motorferdsel for utsetting av saltstein i forskriften. Miljødirektoratet vurderer at topografien i området gjør at dette ikke er en aktuell problemstilling. Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Fylkesmannen og tilrå vern av Fjoseid naturreservat.

Klima- og miljødepartementet har åpnet for motorferdsel ved utsetting av saltstein. KLD slutter seg for øvrig til slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Fjøseid naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

2. Vasselen naturreservat i Tingvoll kommune, Møre og Romsdal

Totalareal ca. 296 dekar, hvorav ca. 261 dekar er produktiv skog.

Inngrep og påvirkning: Spredte forekomster av gran, innslag av platanlønn i nedre deler.

Hovedsynspunkter i høringen:

NVE, DMF, Forsvarsbygg og Møre og Romsdal fylkeskommune uttaler at de ikke har merknader til verneforslaget.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Vasselen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet har justert verneforskriften mht. vedlikehold av traktorveg. Slikt vedlikehold omfatter også grøfter og skjæringer knyttet til traktorvegen, og grøfter og skjæringer behøver ikke nevnes i forskriften. KLD slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Vasselen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

3. Todalsdalen naturreservat (utvidelse) i Aure kommune, Møre og Romsdal

Utvidelse ca. 5130 dekar hvorav ca. 2518 dekar produktiv skog. Nytt totalareal ca. 5480 dekar.

Inngrep og påvirkning: Det går en 132 kV kraftledning gjennom området, og i vest går en lokalnettslinje. Det er registrert noen små granbestander i nedre del av området, og platanlønn er i ferd med å spre seg inn mot området.

Hovedsynspunkter i høringen:

NVE uttaler at 132 kV kraftledning Gylthalsen-Trollheim ser ut til å komme innenfor deler av verneområdet. I en tilleggsuttalelse legger NVE til at NEAS AS er områdekonsesjonær, og har to kraftledninger som går gjennom området, og skriver at det er viktig at NEAS vurderer om vern vil forhindre framtidige, nødvendige utvidelser av kraftnettet, og ev. komme med forslag til at vernegrense eller -forskrift må tilpasses. Ut over dette kjenner ikke NVE til noen energianlegg eller potensielle kraftressurser i området. NVE stiller også spørsmål om de har mottatt oppstartsmelding i saken.

DMF viser til at det er registrert en grusforekomst like utenfor vernegrensen, der det tidligere er tatt ut masse. DMF vurderer at utvidelse av naturreservatet ikke vil komme i konflikt med eventuelt ytterligere uttak fra grusforekomsten, og har ingen merknader.

Fylkesmannen bekrefter at NVE er tilsendt alle dokumentene i saken, inkludert oppstartsmeldingen. Fylkesmannen har hatt kontakt med NEAS AS om overføringslinja. Den andre kraftlinja i vest er lokalnettet. Det er lagt inn et generelt unntak under § 4 for drift og vedlikehold om kraftanlegg. En eventuell utvidelse av nettet må vurderes som en dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48.

Fylkesmannen tilrår en presisering i forskriften § 5 etter høring, slik at § 5b lyder som

følgende: «Sykling, ridning og bruk av hest er forbode utanom eksisterande vegar og stiar vist på vernekart.»

I tillegg tilrår Fylkesmannen et tillegg i § 4 som er knyttet til bruk og vedlikehold av eksisterende kjerreveg samt en åpning for motorferdsel knyttet til tiltak etter § k. i § 7 k.

§ 4 k. blir lydende: «Vedlikehold av sti/kjerreveg markert i vernekartet.»

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer som foreslått.

Miljødirektoratet har tatt inn alle standardbestemmelsene knyttet til kraftledninger i verneforskriften, inkl. formulering om oppgradering av nettet. Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Fylkesmannen og tilrår vern av Todalsdalen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Todalsdalen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

4. Ospehaug naturreservat i Fjaler kommune, Vestland

Totalareal ca. 574 dekar, hvorav ca. 447 dekar produktiv skog.

Inngrep og påvirkning: Det går en telefonlinje gjennom området. Et lite felt med gran ved vernegrensa mot nord.

Hovedsynspunkter i høringen:

Statens vegvesen og Forsvarsbygg har uttalt at de ikke har merknader.

Språkrådet tilrår at gårdsnavnet Bjordal bør legges til grunn som navn på verneområdet. De skriver at dersom Fylkesmannen heller går for naturnavnet Ospehaug(en)/Ospehog(en), så må det gjennomføres en navnesak. I en eventuell navnesak må en også ta stilling til om man skal benytte skrivemåten *hog* istedenfor *haug*. Språkrådet viser videre til uttalelse til oppstartsmeldingen hvor de også anbefalte navnet Roparhaugen.

Kartverket skriver at de har mottatt Språkrådets uttalelse og kan starte opp navnesak for Ospehaug. Kartverket skriver videre at verneprosessen kan gå videre uavhengig av navnesaken, og dersom Fylkesmannen går videre med navnet Ospehaug, så kan det bli brukt fram til annet navn eventuelt blir bestemt. Kartverket viser videre til retningslinjer for navnsetting på verneområder.

En grunneier ønsker å sikre at møteplasser langs Porsmyrvegen kan holdes vedlike, og ha mulighet til å fjerne trær som faller over vegen. Grunneier ønsker derfor en utvidelse av bufferen mot vegen fra 2 til 3,5 meter. Grunneier ønsker videre å kunne å rydde skog langs vernegrensa for å kunne sette opp gjerde, å kunne skjøtte innmark på Myrane innenfor verneforslaget og å kunne restaurere en gammel veg som går gjennom verneområdet.

NVE viser til uttalelse til oppstartsmeldingen hvor de henviser til Sunnfjord Energi AS som områdekonsesjonær å svare på om de har kraftnett i området og om vern vil hindre nødvendige utvidelser av kraftnett. NVE skriver videre at de ikke kjenner til at området vil berøre potensielle, eksisterende eller planglagte energi- eller vassdragsanlegg.

Norsk Bergindustri ber Fylkesmannen undersøke berggrunnen før vernevedtak er fattet. De skriver også at verneforskriften må ta høyde for drift av eventuelle forekomster.

Fylkesmannen viser til at Sunnfjord Energi AS har mottatt verneforslaget, men ikke har uttalt seg. Fylkesmannen viser også til at det ikke er påvist drivverdige mineralforekomster i området. Det er heller ikke satt av slike arealer i kommuneplanen.

Vernegrensen er foreslått 2 meter utenfor kanten på møteplassene, og Fylkesmannen mener dette vil være tilstrekkelig til å ivareta normalt vedlikehold. Trær som faller ut over vegen vil havne på utsiden av verneområdet og kan fjernes. Fylkesmannen viser videre til at vernegrensen følger eiendomsgrensen, og mener det ikke er nødvendig med buffersone for oppsetting av gjerde. Det samme gjelder med hensyn til innmark. Forskriften tar hensyn til oppsetting av gjerde. Fylkesmannen vurderer også at den gamle ferdselsvegen kan settes i stand som kulturminne innenfor rammen av verneforskriften slik den er foreslått. Fylkesmannen tilrår å benytte navnet Ospehaug på naturreservatet, men tar forbehold om at navnet blir stående i den pågående navnesaken. Navnet Bjordal er et gårdsnavn som ligger et stykke unna verneområdet, og favner over et større geografisk område. Bjordal ble brukt i starten av prosessen da det opprinnelige tilbudsområdet omfattet et større areal. Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Ospehaug naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Ospehaug naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

5. Geitanosi naturreservat i Aurland kommune, Vestland

Totalareal ca. 12 229 dekar, hvorav ca 5834 dekar produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen:

Aurland kommune, Forsvarsbygg og Statens vegvesen uttaler at de ikke har merknader. NVE har ikke merknader, men er opptatt av at Aurland Energiverk får høringsforslaget. DMF skriver at foreslått verneområde så vidt kommer i kontakt med en registrert forekomst av grus på Styvi, og at denne har lokal betydning. Det ser ikke ut til at det har blitt tatt ut grus der tidligere, men de vil ikke utelukke at eventuelt framtidig uttak vil komme i konflikt med verneforslaget.

WWF Verdens naturfond er positive til opprettingen av naturreservatet, men stiller spørsmål om hvorfor det skal være mulig å ta ut enkeltrær i et avgrenset område langs fjorden når området er gitt nasjonal verdi (A).

Nærøyfjorden verneområdestyre kom med innspill til oppstartsmeldingen om å samkjøre regelverket for de ulike verneformene mht. bruk av lett terrenggående kjøretøy for uttransport av felt elg, hjort og bjørn. Dette er ikke tillatt i landskapsvernområdet, og det bør derfor heller ikke åpnes for det innenfor det foreslåtte naturreservatet.

Fylkesmannen viser til at Aurland Energiverk har mottatt høringsforslaget, men ikke har kommet med uttalelse.

Fylkesmannen viser til at åpningen for å ta ut enkeltrær er søknadspliktig, og at dette bare vil omfatte et fåtall trær knyttet til restaurering av bygninger ved bruk av gamle handtverkstradisjoner på gården Styvi. Rammen for å gi tillatelse må ikke gå ut over verneformålet

Fylkesmannen peker på at grusforekomsten som tas opp i DMF sitt innspill ligger i Nærøyfjorden landskapsvernområde. I verneforskriften for landskapsvernområdet står det at: *Området er verna mot alle inngrep eller tiltak som vensentleg kan endre eller verke inn på landskapets arter eller karakter. Dette gjeld til dømes (...) drenering og anna form for tørrlenngin, sprenging, masseuttak, utfylling, planering og lagring av mass, lausbryting og fjerning av stein og mineral, (...).* Fylkesmannen er derfor tvilende til om det ville kunne

blitt åpnet for grusuttak etter dagens regelverk for området.

Fylkesmannen er enig med Nærøyfjorden verneområdestyre angående formuleringen om bruk av lett terrenggående kjøretøy. Terrenget er bratt, og det er ikke behov for en slik hjemmel. Grunneierne var også enige i denne vurderingen, og dette ble endret før forskriften ble sendt på høring.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Geitanosi naturreservat. Det tilrås samtidig en endring for Nærøyfjorden landskapsvernområde.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Geitanosi naturreservat, samt endring av Nærøyfjorden landskapsvernområde som følge av redusert verneareal tilsvarende det nye naturreservatet, i henhold til vedlagte forskrifter og kart.

6. Øyna naturreservat i Suldal kommune, Rogaland

Totalareal ca. 508 dekar, hvorav ca. 400 dekar produktiv skog.

Inngrep: Det står en fyrlykt på nordsiden av øya.

Hovedsynspunkter i høringen:

NVE, DMF, Lyse Elnett og Statens vegvesen har avgitt uttalelse, men har ikke merknader. Ryfylke friluftsråd ber om tilrettelegging for friluftsliv, dvs. teltmark og feste for båt innenfor det foreslåtte naturreservatet.

Kystverket viser til at på Nevøya er det ei fyrlykt som er viktig for trygg ferdsel langs Sandsfjorden. Her ønsker Kystverket at siktelinja er fri for forstyrrende vegetasjon, dvs. busker og trær. Kystverket ber derfor om at hogst i siktelinja blir fritatt for søknadsplikt, og at § 7 n blir flyttet til § 4 som et generelt unntak fra vernebestemmelsene. Videre ønsker Kystverket at fornying og oppgradering av fyrlykt blir unntatt søknadsplikt.

En grunneier har innspill om at eiendommen som foreslås vernet lokalt blir omtalt som Øyna, mens navnet Nevøyna brukes om naboeiendommen på fastlandet. Hun ber derfor om at navnevalget vurderes på nytt.

Fylkesmannen viser til at det ikke vil bli et ferdselsforbud på øya, men at det heller ikke vil bli tilrettelagt for friluftaktivitet ved teltplass og feste for båter. Fylkesmannen vurderer at den totale belastningen på området allerede er stor på grunn av fritidsboligene i området. Fylkesmannen tilrår å bruke navnet *Øyna* på det nye verneområdet.

Fylkesmannen tilrår å åpne for drift, vedlikehold og nødvendig istandsetting, inklusive skjøtsel av siktelinja ved å holde vegetasjon nede av hensyn til fyrlykten. Fylkesmannen velger å beholde punktet om oppgradering og fornying av fyrlykt som et søknadspliktig tiltak for å sikre at slike tiltak ikke skal gi negative konsekvenser for verneformålet under eller etter anleggesperioden. Fylkesmannen kan ikke se at det vil være en vesentlig ulempe for Kystverket å avklare eventuelle tiltak tidlig i planleggingsprosessen.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Øyna naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Øyna naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

7. Hylsskaret naturreservat i Suldal kommune, Rogaland

Totalareal ca. 11 713 dekar, hvorav ca. 5834 dekar produktiv skog.

Inngrep og påvirkning: En trase fra Våge opp til stolene på nordsiden av grensen går gjennom verneforeslaget. I forbindelse med legging av sjøkabel er det anlagt ni pullerter langs deler av fjorden innenfor verneområdet. Av hensyn til vedlikehold ønsker Statnett at disse pullertene blir stående også etter at arbeidet med sjøkabelen er ferdig. Gjennom verneområdet går to el-transmisjonsledninger, 300 kV og 420 kV. Statnett installerer nytt fjordspenn over Hylsfjorden (420 kV) og fornyer installasjonene i ledningstrase (300 kV). Arbeidet vil medføre inngrep i linjetraseen og på enkelte base-plasser i nord. Fra nordsiden vil det være nødvendig å komme til med beltevoan. Disse vil følge etablert trase.

Hovedsynspunkter i høringen:

Forsvarsbygg DMF uttaler at de ikke har merknader.

NVE peker på at merknader til oppstartsmeldinga ble tilfredstillende løst i forskriften.

NVE uttrykker i høringen støtte til Statnett SFs merknader til oppstartsmeldingen. NVE ber Fylkesmannen ha dialog med Statnett med hensyn til deres merknader. Videre etterlyser NVE innspill fra Statkraft SF om verneforskrift og avgrensing.

Statnett SF hadde merknader om avgrensing rundt kai og fjellportal ved Hylsfjorden, pullerter for arbeid med North Sea Link-kabel, pågående fornyingsarbeid med ledningsnett og vedlikehold av ledningsnett i etterkant av anleggsarbeid. Statnett mener sikringshogst utenfor linjetraseen er en del av vedlikeholdet for transmisjonsettet, og ber derfor om at dispensasjonskravet om hogst utenfor linjetraseen fremmet i forskriftens § 7 må falle bort. Videre viser Statnett til at terrenget i verneområdet er krevende med hensyn til vedlikehold av nettet og ber derfor om et generelt unntak fra forbud om helikoptertransport. De ønsker å kunne bruke helikopter fritt uten videre dialog med forvaltningsmyndigheten.

Fylkesmannen har gjennomført møte med Statnett hvor alle merkander fra Statnett ble løst, med unntak av det generelle unntaket for helikoptertransport i forbindelse med vedlikehold som Statnett ba om. Pullerter langs fjorden som er benyttet for legging av sjøkabel regnes som eksisterende installasjon ved vernevedtaket. Det samme gjelder bolter montert for strekking av luftspenn og som er nødvendig av hensyn til beredskap for transmisjonsnett.

Fylkesmannen tilrår noen mindre justeringer i avgrensningen etter høringen rundt Statnetts kai og fjellportal i forbindelse med anlegg for sjøkabel. Det viste seg at det var avvik mellom høringskart og eiendomsgrenser for areal som Statnett SF hadde ervervet etter at høringskartet ble sendt ut. Foreslått avgrensing er justert slik at de aktuelle områdene er holdt utenfor det foreslåtte verneområdet.

Forskriften vil åpne for å benytte helikoptertransport for akutt utfall eller fare for akutt utfall, men at dette skal meldes til forvaltningsmyndigheten. Fylkesmannen vil imidlertid tilrå at annen helikoptertransport skal være søknadspliktig etter § 7. Grunnen til dette er for å sikre en dialog mellom forvaltningsmyndighet og tiltakshaver slik at man kan ivareta hensyn både til aktuell virksomhet og naturverdier. Eksempelvis vil flyging i hekketiden ikke være ønskelig. Statnett SF er ikke nødvendigvis eneste aktør som kan ha interesse av å bruke helikopter i området.

Fylkesmannen anbefaler å fjerne krav om dispensasjon knyttet til sikringshogst. Dette er i

samsvar med tolking av hogst som en del av vedlikehold av ledningsnett fra de siste kgl. res. om skogvern. Fylkesmannen tilrår forskriften med endringer som inkluderer:

- Bortfall av dispensasjonsplikt for sikringshogst fra § 7.
- Nytt punkt i § 7 p.: "*Opplag av båtar eller andre sjøgående intallasjonar.*"

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Hylsskaret naturreservat.

Klima- og miljødepartementet presiserer at unntak for motorferdsel i § 6 og § 7, bl.a. knyttet til kraftledninger, omfatter lufttransport. Dette fordi man generelt i verneforskriftene legger motorferdsellovens tolkning av "motorferdsel" til grunn, for å unngå uklarheter. KLD slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Hylsskaret naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

8. Vikaneset naturreservat (utvidelse) i Sauda og Suldal kommuner, Rogaland

Utvidelse ca. 781 dekar hvorav ca. 772 dekar produktiv skog. Nytt totalareal ca. 1123 dekar.

Inngrep og påvirkning: Lokalt fordelingsnett for el-strøm. En traktorveg går så vidt inn i området ved Sagbekken. Noen mindre forekomster av fremmede treslag.

Hovedsynspunkter i høringen:

DMF og Statens vegvesen har ikke hatt merknader.

NVE ønsker mindre justeringer i forskriftens § 4 om vedlikehold og oppgradering av nett.

Fylkesmannen har tatt bort varslingsplikt ved vedlikehold av energi- og kraftanlegg i § 4g. I tillegg er det lagt til en åpning for oppgradering/fornyelse av kraftledning i § 4 h.: "*Oppgradering eller fornying av kraftleidningar for heving av spenningsnivå og auking av linetverrsnitt når dette ikkje skadar verneverdiane i verneføremålet nemneverdig.*" Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Vikaneset naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Vikaneset naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

9. Skurvedalen naturreservat (utvidelse) i Sandnes kommune, Rogaland

Utvidelse ca. 2681 dekar hvorav ca. 2200 dekar produktiv skog. Nytt totalareal ca. 5629 dekar.

Hovedsynspunkter i høringen:

Stavanger turistforening (STF) er positive til vern som samsvarer med deres målsetninger. STF ønsker å sikre en framtidig tilrettelegging av området for friluftsliv. Det er en merket sti gjennom Skurvedalen fra Bakken gård (STF-hytte) og til Sundmorkvatnet nord for verneområdet. Det er broer som leder stien på kryss av Bratteliåna og disse har behov for vedlikehold/oppgradering. STF viser til at Bakken gård i utkanten av verneforslaget gjenåpnes sommeren 2020 som en del av løypa "Lysefjorden rundt". STF rekner da med at det vil bli økt trafikk i Skurvedalen, og stier kan ha behov for rehabilitering.

En privatperson ber om at verneprosessen utsettes i påvente av Sandnes kommunes behandling av forespørsel om å utvide hans eiendom. Han eier en hytteeiendom på gnr. 211, bnr. 17 i Sandnes kommune og har opparbeidet noe areal som ligger utenfor sin eiendom, inkludert plen og kjøkkenhage. Det er et ønske om at dette arealet blir en del av hans eiendom. Grunneier er Sandnes kommune.

NVE uttaler at det ikke foreligger utbyggingsinteresser for potensialet i sideelva til Bratteliåna.

Fylkesmannen bekrefter at eksisterende broer kan vedlikeholdes. Det er åpnet opp for at man kan vedlikeholde eksisterende stier etter søknad.

Fylkesmannen viser til at tilbudet om frivillig vern ble fremmet av kommunen. Kommunen har vært høringspart i vernesaken. Fylkesmannen viser til at hytteier ikke har dokumentert krav eller rettigheter til å opparbeide areal som plen eller grønsakshage på kommunens eiendom. Det er før høring gjort noen mindre tilpasninger i forskrift for å tilpasse andre innspill fra hytteier. Etter Fylkesmannens vurdering er det mulig å anlegge grønsakshage innenfor fritidseiendommens grenser. Grønsakshagen består av kasser med jord. Disse er det mulig å flytte, og de er heller ikke avhengig av jordkvaliteten på eiendommen. Fylkesmannen legger til grunn tilbudet slik det er utformet fra kommunen, slik at vernegrensen følger dagens eiendomsgrense.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Skurvedalen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at det i sideelven til Brattliåna er kartlagt et vannkraftpotensial på 3,2 GWh, med en spesifikk utbyggingskostnad på 4,8 kr/kWh. KLD viser til at det ikke inngår kraftledning i verneområdet, men at en kraftledning er tilgrensende i sør, og har derfor justert standardformuleringene om kraftledninger i verneforskriften. KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår vern av Skurvedalen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

10. Landdalen naturreservat i Hægebostad kommune, Agder

Totalareal ca. 1360 dekar hvorav ca. 476 dekar produktiv skog.

Inngrep: Det går noen gamle traktorveger inn i området.

Hovedsynspunkter i høringen:

Bane NOR, DMF, Forsvarsbygg, Forum for Natur og Friluftsliv Agder, Statens vegvesen Region sør og Språkrådet har kommet med uttalelse til høringen, men har ikke merknader. NVE uttaler at det ikke er konflikter knyttet til eksisterende eller fremtidige energi- eller kraftanlegg som NVE kjenner til i området. Landdalen ligger også innenfor areal for vernet vassdrag Lyngdalsvassdraget. Det er viktig at Agder Energi Nett melder fra dersom verneforslaget berører eksisterende eller planlagte prosjekter i dette området.

Hægebostad kommune har i formannskapet fattet følgende vedtak: *"Hægebostad kommune er positiv til at det opprettes det foreslåtte naturreservatet i Landdalen. Før verneforskriften endelig vedtas bør det tas en ekstra gjennomgang for å sikre at alle eksisterende veier er tenget inn på vernekartet."*

I sitt saksframlegg peker administrasjonen i kommunen på at skogområdene som foreslås vernet er nokså marginale i skogbrukssammenheng, og at skogbruksansvarlig derfor ikke ser noen betenkeligheter med å båndlegge disse arealene med hensyn til skogbruk. Det pekes også på at Kvitåfossen er et landemerke sentralt i Eiken og at kommunen mener at et naturreservat vil kunne være med å fremheve naturkvalitetene i området ytterligere.

En privatperson viser til at det også finnes om lag 10 barlind på østsiden av Skorsknuten som grenser til foreslått verneområde. Han peker også på at det ikke er nødvendig å ta med områder over 550 m.o.h. i verneområdet fordi disse ikke er botanisk interessante. Før øvrig er han enig i foreslått avgrensing, som inkluderer den største barlinda i området og rik edellauvskog. Det informeres også om at det finnes flere tufter etter gamle løer i området. En grunneier ber om at to traktorveier tegnes inn på vernekartet, og om at det tas inn et punkt om at rydding av kvist og vegetasjon ved faste jaktposter i området.

En annen grunneier viser til at flere traktorveier, stier og hesteveier ikke er med på vernekartet. Han ber om at disse tegnes inn i kartet og at det må være tillatt å bruke disse til ridning. Grunneier ønsker også at det skal være mulig å benytte vanlig ATV eller liknede kjøretøy i forbindelse med uttransport av syke/skadde dyr, og at det samtidig må være tilstrekkelig å melde ifra om kjøringen i etterkant. Han bemerker videre at det ikke er ønskelig at det opprettes noen form for buffersone eller restriksjoner på areal som grenser til foreslåtte verneområde når vedtak om vern er fattet. Grunneier ber også om at noen mindre feil i vernekartet mht. eiendomsgrense rettes opp.

Fylkesmannen viser til at Ager Energi Nett har fått verneforslaget på høring.

Forekomsten av barlind ved Skorsknuten er ikke areal som er tilbudt for frivillig vern. Fylkesmannen er delvis enig i at verneverdiene ikke er størst i de høyereliggende delene av foreslått verneområde. Vi har likevel valgt å også foreslå vern av dette arealet da det består av gammel lauvskog, som på sikt har potensiale til å utvikle verneverdier, og at det vil kunne gi en økt robusthet for eksisterende Fiskelandsvann naturreservat som grenser inn til det foreslåtte verneområdet i Landdalen.

Fylkesmannen har justert vernekartet og tegnet inn stier, hesteveier og traktorveier som det har kommet innspill om fra grunneierne i området.

Fylkesmannen åpner for at eksisterende traktorveier kan ryddes og vedlikeholdes etter dagens standard. Det åpnes også opp for at det vil være tillatt å benytte disse veiene til motorferdsel ved uttransport av felt storvilt. Fylkesmannen understrekes at det kun er i forbindelse med utkjøring av dyr veiene kan benyttes, ikke for å få jegere på plass på post under elg-/hortejakt.

Det legges også til et punkt i § 4 for rydding av undervegetasjon, busker og kvist på eksisterende, faste jaktposter.

Fylkesmannen finner grunneiers innspill knyttet til unntaksbestemmelsen for uthenting av syke/skadde bufe (i dette tilfellet sau) å være relevante. Utgangspunktet er at denne bestemmelsen er en innarbeidet standardbestemmelse for å sikre en enhetlig utforming av verneforskriftene. Fylkesmannen har forståelse for at det kan virke tungvint å skulle melde fra til ansvarlig oppsyn om kjøringen før denne faktisk finner sted, og når behovet for å komme seg raskt fram til skadd/sykt dyr kan være stort. Etter kontakt med grunneier, opplyses det om at hele det foreslåtte verneområdet benyttes til beiting, men p.t for et relativt lavt antall sau. Fylkesmannen finner ikke grunn til å tilrå en endring i denne bestemmelsen, da det etter føringer fra Miljødirektoratet fremgår at det er vanlig praksis at

det kan gis melding til oppsynet via SMS og eller e-post også utenom vanlig arbeidstid. Melding kan også gis i ettertid dersom det ikke er praktisk mulig å gjøre dette før kjøringen finner sted (foredrag til kongelig resolusjon – verneplan for skog 2017). Det er heller ikke forventet at grunneier skal måtte vente på en bekreftelse på at kjøringen er godkjent når melding først er sendt. Innenfor denne rammen mener Fylkesmannen at det skal være mulig å ivareta det behovet for uthenting av syke/skadde bufe. Det ligger i bestemmelsen at utgangspunktet for hvilken type kjøretøy som skal benyttes ved uthenting av syke/skadd bufe er tilsvarende som ved uthenting av felt storvilt; lett terrenggående kjøretøy som er skånsomt med terrenget, altså ATV med belter eller jernhest/elgtrekker. Fylkesmannen har forståelse for at dette ikke oppleves som funksjonelt i forbindelse med uthenting av skadde/syke bufe, og at det er ønskelig å kunne benytte vanlig ATV dersom behov for kjøring skulle oppstå. De største verneverdiene i Landdalen er knyttet til den rike edelløvs skogen som finnes i den registrerte bekkeløftlokaliteten. Utover dette består området i stor grad av gammel furuskog. Slik Fylkesmannen vurderer det, vil verneverdiene i Landdalen ikke bli vesentlig forringet dersom det åpnes for at det kan hentes ut skadde eller syke bufe med ATV (6- eller 4-hjuling). Fylkesmannen legger da vekt på at slike hendelser skjer relativt sjelden og at en i Landdalen naturreservat i stor grad vil kunne benytte eksisterende traktorveier for å komme inn i området, slik at en begrenser kjøringen i terrenget. Fylkesmannen anser heller ikke skogtypene i området å være spesielt utsatt for kjøreskader som følge av kjøring i denne forbindelse. Fylkesmannen tilrår derfor en endring i forskriften § 6 a) ved å ta ut «kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten». Fylkesmannen tilrår vern av området med de endringene som er beskrevet.

Miljødirektoratet opprettholder standardformuleringen når det gjelder bestemmelsen om motorferdel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Miljødirektoratet mener dette unntaket må vurderes generelt slik at en unngår ulike formuleringer i områdene. Det vises til merknadene til dette i kap. 7. Direktoratet slutter seg for øvrig til Fylkesmannen og tilrår vern av Landdalen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Landdalen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

11. Eiersland naturreservat i Lyngdal kommune, Agder

Totalareal ca. 264 dekar hvorav ca. 212 dekar produktiv skog.

Inngrep og påvirkning: En traktorveg gjennom området for drift av bakenforliggende areal. Et mindre granplantefelt er anbefalt fjernet i skjøtselplanen.

Hovedsynspunkter i høringen:

DMF, Bane NOR, Forsvarsbygg, Statens vegvesen og Lyngdal kommune har kommet med uttalelse, men har ikke hatt merknader.

NVE viser til at det ikke er noen konflikter knyttet til eksisterende eller planlagte energi- og kraftanlegg som de kjenner til. Både Statnett og Agder Energi Nett AS v/ Agder Energi er på høringslisten og NVE skriver at de forventer at nettselskapene vil uttale seg hvis verneforslaget kommer i konflikt med eksisterende eller planlagte prosjekter.

Norges orienteringsforbund anmoder om stopp i verneprosessen og vil gjerne gjøre Fylkesmannen oppmerksom på Norsk Friluftsliv sitt brev til Miljødirektoratet

«Forskriftsmal for naturreservat – forslag til endringer». Inntil verneprosessen og forskriftsmalen er justert i henhold til Norsk Friluftsliv sine anbefalinger i brevet, ber Norsk Orienteringsforbund om at alle verneprosesser stoppes. I brevet til Miljødirektoratet fra Norsk Friluftsliv som Norges orienteringsforbund refererer til skriver Norsk Friluftsliv at de gjennom sine medlemsorganisasjoner opplever at nye verneområder i en del tilfeller setter ubegrunnede begrensninger på medlemmenes tradisjonelle aktiviteter. Norsk Friluftsliv oppfatter at dette er grunnet ukritisk bruk av standard forskriftsmal for nye naturreservater. De skriver at malen ikke tar hensyn til brukerinteressene på en tilfredsstillende måte, da det etter deres oppfatning ikke gjøres konkrete vurderinger av aktuelle aktiviteter koblet til naturverdienes tåleevne i det enkelte området. Videre skriver de at de fleste lag og foreninger er små og drives på dugnad på fritiden. Foreningene har ofte mer enn nok med å drive med sine primære oppgaver og det er derfor utfordrende for disse små lag og foreningen å følge med og ivareta sine interesser i verneprosesser. Norsk Friluftsliv skriver at det ved flere anledninger har resultert i at det ikke har blitt tatt hensyn til brukerinteressene til foreningene. Dette har blant annet gått ut over små orienteringsklubber og deres aktiviteter som turorientering og mindre orientingsløp. Norsk friluftsliv foreslår en rekke endringer i forskriftsmalen.

Forum for natur og friluftsliv (FNF) skriver at vern av skog kan være et godt virkemiddel for å sikre biologisk mangfold, og ønsker et vern velkommen. Videre skriver de at justeringene som er gjort for Eiersland der det statlige sikrede friluftsområdet «Paradis» er tatt ut av verneområdet gjør at friluftslivinteressene nå sikres.

Fylkesmannen påpeker at Agder Energi Nett har fått forslag til verneplan på høring. Til Norsk Orienterings innspill poengterer Fylkesmannen forskriftsmalen ikke er en vedtatt mal, men en veiledning for fylkesmennenes arbeid med nye verneforskrifter i skogvern-saker. Dette betyr at forskriftsmalen ikke er låst for endringer i framtiden, enten det gjelder friluftsliv, orientering eller andre aktiviteter som kan utføres i naturreservatene. Videre merker Fylkesmannen seg at innspillet ikke har noen direkte kobling til Eiersland eller utvidelsen av Grøneliane naturreservat, men at dette er et generelt innspill som gjelder forskriftsmalen for alle naturreservat i Norge.. Fylkesmannen vil i områder der det utøves orientering eller finnes orienteringskart, generelt strekke seg lang for at denne aktiviteten skal kunne fortsette også etter vern. Fylkesmannen kan ikke på grunnlag av brevet til Miljødirektoratet fra Norsk Friluftsliv stoppe verneprosessen i Eiersland og Grøneliane. For å sikre mulighet til videre skjøtsel av kulturbetingede verneverdier i Eiersland i samsvar med til enhver tid gjeldende skjøtelsesplan, har Fylkesmannen lagt et nytt punkt i § 4: *vernebestemmelsene i §3 ikke er til hinder for i) Skjøtsel av kulturbetinget høstings-skog og styvningstrær, samt skjøtsel av gamle og hule trær på gnr/bnr 187/2,3,6,7,8,9 i samsvar med skjøtelsesplan.*

For å sikre grunneiers mulighet til å fortsette med beitedrift etter vern har Fylkesmannen lagt til ytterligere et punkt i § 4: *vernebestemmelsene i §3 ikke er til hinder for j) Fjerning av trær som faller på beitemark beliggende ca. 100 meter sørøst for Egehaugen. Trærne kan ikke tas ut av verneområdet, men legges på passende sted innenfor vernegrensene.* Videre er det tatt inn et punkt i §6 i verneforskrift for Eiersland at vernebestemmelsene i §5 ikke er til hinder for e) Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget, og med traktor og ATV på eksisterende traktorveier avmerket på vernekartet.

Fylkesmannen har også åpnet for et generelt unntak i ferdselsbestemmelsene for Eiersland om at nødvendig motorferdsel er tillatt på eksisterende traktorvei avmerket på vernekartet i forbindelse med jord- og skogbruk.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer som beskrevet.

Miljødirektoratet ser at det i NVEs kartløsning ligger beskrevet et småkraftpotensial med vannføring på 0.19 m³/s delvis innenfor verneforslaget. NVE har ikke kommentert dette. Det har heller ikke kommet andre innspill om dette temaet gjennom høringsprosessen. Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Eiersland naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at det aktuelle småkraftpotensialet ikke nødvendigvis ville berøre verneområdet, men vannveien ville kunne krysse området. Utbygging av potensialet vil kunne gi en produksjon på 0,68 GWh/år til en utbyggingspris på 7,7 NOK/kWh i 2019-prisnivå. Potensialet er relativt lite og dyrt, og det er ikke kjent planer for utnyttelse. KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår vern av Eiersland naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

12. Grøneliane naturreservat (utvidelse) i Birkenes og Evje og Hornnes kommuner,

Agder

Utvidele ca. 482 dekar hvorav ca. 382 dekar produktiv skog. Nytt toalareal ca. 1543 dekar. Utvidelsesarealet ligger i Birkenes kommune.

Hovedsynspunkter i høringen:

DMF, Bane NOR, Forsvarsbygg og Statens vegvesen har uttalt seg og har ikke merknader. NVE viser til at det ikke er konflikter knyttet til eksisterende eller planlagte energi- og kraftanlegg som de kjenner til. Både Statnett og Agder Energi Nett AS v/ Agder Energi er på høringslisten og NVE forventer at nettselskapene vil uttale seg hvis verneforslaget kommer i konflikt med eksisterende eller planlagte prosjekter.

Norge jeger- og fiskerforbund, Aust-Agder støtter forslaget siden det medfører at leveområder for vilt og fisk er vernet for fremtiden. De forventer at man etter vern kan jakte og fiske i områdene og at det er viktig at man kan ta ut felt storvilt med motorisert redskap.

Forum for natur og friluftsliv (FNF) skriver at vern av skog kan være et godt virkemiddel for å sikre biologisk mangfold, og ønsker et vern velkommen.

Norges orienteringsforbund har merknad, se omtale og Fylkesmannens kommentar under området Eiersland.

Fylkesmannen påpeker at Agder Energi Nett har mottatt forslag til verneplan på høring. Fylkesmannen foreslår å åpne for å fjerne trær som står i fare for å ramle over eksisterende hytte, jf. verneforskriften §7. Grunneier kan da søke om hvilke trær det gjelder, og etter dialog eller befaring med Fylkesmannen, få tillatelse til å felle utvalgte trær. Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Grøneliane naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Grøneliane naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

13. Skjeggedalsheii naturreservat i Åmli og Froland kommuner, Agder

Totalareal ca. 27 795 dekar hvorav ca. 14 500 dekar produktiv skog.

Inngrep: Flere hytter, støyler, buer og høyløer. Flere traktorveger og traktorsleper.

Hovedsynspunkter i høringen:

Bane Nor, Froland kommune, Språkrådet, Statens vegvesen Region Sør, NVE og DMF har uttalt at de ikke har merknader til verneforslaget.

Aust-Agder fylkeskommune mener det er svært positivt at det inngås avtaler om frivillig vern av viktig natur. De støtter Fylkesmannens intensjon om å utarbeide forvaltningsplan for å få til en god tilrettelegging for bruk av området til jakt og naturvennlig friluftsliv.

Forum for Natur og Friluftsliv Agder skriver at vern av skog kan være et godt virkemiddel for å sikre biologisk mangfold, og er positive til vern av Skjeggedalsheii.

Forsvarsbygg ber om at det innarbeides nødvendige unntaksbestemmelser som ivaretar hensynet til militær operativ virksomhet i verneforskriften. De ber også om at unntaket for avgang og landing med Forsvarets luftfartøy tas med i forskriften.

WWF støtter opprettelsen av Skjeggedalsheii som naturreservat. Grensene i vest bør korrigeres slik at registrerte forekomster av rødlisteartene ruteskorpe, alm og korallpiggsopp også inkluderes. WWF finner det beklagelig at området Vogsåsen er tatt ut og håper dette vil kunne vernes på et senere tidspunkt. Det pekes også på at det er registrert viktige naturverdier i Tveiterdalen utenfor verneforslaget, og at dette også bør vernes.

Norges Jeger- og fiskerforening, Aust-Agder er for vern av natur og støtter verneprosessen for Skjeggedalsheii. Bakgrunnen for dette er at et vern vil ta vare på leveområdene for vilt og fisk, friluftsliv og biologisk mangfold. Organisasjonen forutsetter at det også i Skjeggedalsheii blir åpnet for jakt og fiske samt uttransport av felt storvilt.

Åmli kommune ber om at deler av området på Ytre Ramse, som er tilrettelagt for skogbruk, tas ut av foreslått verneområde. Kommunen ber også om at områder må unngå å holdes utenfor foreslått verneområde slik at disse er tilgjengelig for et aktivt skogbruk og fordi kommunen mener det innebærer stor risiko for skoghelse å etterlate disse områdene for seg selv. Kommunen ber også om at opplysninger om produktivt skogareal, både allerede vernet og som er i prosess må framgå i framtidige verneprosesser. Kommunen viser også til regjeringserklæringen fra Granavollen og formuleringen om konsekvenser og avvirkning og skognæringas bidrag til det grønne skiftet.

Fra grunneiere er det pekt på at eksisterende traktorvei tegnes inn på vernekartet, og at det må åpnes for utkjøring av felt storvilt på denne. Også eksisterende slåttemyrer, ferdselsveier/traktorsleper, stier og snøskuterløyper, bl.a. inn mot Beltestøyltjønn, bør avmerkes på vernekartet. Det vises også til en utskiftingsprotokoll fra 1912 om at eiendommene skal kunne benytte seg av eksisterende, samt kunne anlegge nye driftsveier på hverandres eiendommer. Det kan være behov for å benytte denne retten til å etablere ny driftsvei gjennom det foreslåtte verneområdet for å komme til bakenforliggende skog. Grunneierne har også pekt på ulike arealer rundt hytter og støler som bør tas ut av verneforslaget.

Fylkesmannen har lagt eksisterende traktorveier, sleper, stier og snøskutertraseer, inn i vernekartet. Områder rundt eksisterende hytter og støler som er ønsket grenset ut av verneforslaget er også tatt ut.

En grunneier har valgt å tilby bakenforliggende areal på 280 dekar som et alternativ til vegbygging. Fylkesmannen mener det er en bedre løsning å innlemme arealet i vernet enn å åpne for vegbygging, alternativt grense ut arealer for å kunne etablere veg. Inkludering

av arealet vil bedre arronderingen samt øke andelen gammelskog i verneforslaget noe. Arealet WWF ønsker å inkludere var ikke en del av opprinnelig tilbudet. Grunneier har utelatt arealet med eksisterende skogsbilveg for blant annet å sikre tilkomst til arealer med yngre skog.

Fylkesmannen mener at å ta ut arealene som Åmli kommune har bedt om vil bidra til en dårligere arrondering og samtidig bidra til fragmentering av området. Fylkesmannen legger også vekt på at området består av gammelskog og at arealene ligger innenfor det som er vurdert som verneverdig i den naturfaglige kartleggingen. Skogen rundt den gamle gården på Tjerandli består av grovere løvskog på relativt god bonitet. Fylkesmannen mener denne skogen over tid kan utvikle verneverdier. Felter med ungskog er tatt med i verneforlaget for å få til en hensiktsmessig arrondering, og fordi områdene blir liggende vanskelig tilgjengelig eller utilgjengelig for skogeier ved et vern. Fylkesmannen imøtekommer derfor ikke innspillet fra Åmli kommunes.

Fylkesmannen har fått utarbeidet en rapport som sammenstiller informasjon knyttet til vernede områder i kommunen, samt enkelte områder i prosess pr. 2018. Dersom Skjeggedalsheii blir vernet, vil andelen vernet areal med produktiv skog i kommunen være ca. 10%. Fylkesmannen kan ikke se at samlet areal vernet skog i kommunen er til hinder for skognæringens bidrag til det grønne skiftet i vesentlig grad.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer som beskrevet.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Skjeggedalsheii naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at i sluttforhandlingene om vern er grensene justert flere steder, og to større arealer på til sammen ca 750 dekar er tatt ut. KLD vurderer at dette ikke reduserer områdets verneverdi i vesentlig grad, slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Skjeggedalsheii naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

14. Urfjellheia og Dalsheia naturreservat i Risør kommune, Agder

Totalareal ca. 1805 dekar hvorav ca. 1487 dekar produktiv skog.

Inngrep: Det går traktorveger inn i området.

Hovedsynspunkter i høringen:

DMF, Forsvarsbygg, Bane Nor og Statens vegvesen har uttalt seg og har ikke merknader. Forum for Natur og Friluftsliv mener at vern av skog kan være et godt virkemiddel for å sikre biologisk mangfold, og ønsker et vern velkommen.

Norges Jeger- og Fiskerforbund, Aust-Agder skriver at de ser positivt på forslaget. Dette fører til vern av leveområde for vilt. NJFF-Aust-Agder ser det som en forutsetning at jakt, fiske, fangst og friluftsliv kan utøves som vanlig. Det må også finnes gode løsninger for å få tatt ut felt storvilt i områda.

NVE skriver at Skagerak Nett eier en 132 kV-luftledning som går i nærheten av Urfjellheia og Dalsheia. Skagerak Nett AS står ikke på høringslisten. De ber derfor Fylkesmannen om å ta kontakt med nettselskapene for å bekrefte at verneforslaget ikke kommer i konflikt med eksisterende eller planlagte prosjekter.

Norskog ber om at § 6 (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene) punkt b) endres fra «Nødvendig uttransport av felt elg og hjort ...». Til «Nødvendig uttransport av felt vilt». Norskog peker på at nåværende formulering sammenfaller med formulering i motor-

ferdselloven, men mener at den er lite gjennomtenkt. Norskog mener at vi i fremtiden vil se en utvikling av jaktformer, kjøretøy mv som nokså sikkert føre til at motorferdselsforskriften vil bli endret. Da vil ikke formuleringene lenger være sammenfallende. Norskog viser også til invaderende og nye arter, for eksempel villsvin som vil føre til behov for å kjøre ut felt villsvin fra naturreservatene. Verneforskriften bør derfor formuleres mer framtidsrettet og ikke begrenset til spesifikke arter

Fylkesmannen har vært i telefonkontakt med Skagerak Nett gjeldende luftledningen som går nær vernegrensen til Urfjellheia og Dalsheia. Vernegrensen i Urfjellheia og Dalsheia går ikke over grensen for tinglyst ryddebelte på eiendommen og Skagerak Nett har derfor ingen merknader til vern av skog i området.

Fylkesmannen viser til at formuleringen i § 6 b) er en standardisert og fastlagt av KLD. Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet mener spørsmålet om unntak for uttransport av felt elg og hjort bør vurderes generelt, blant annet opp mot motorferdsellovens unntaksbestemmelser. Det vises til nærmere omtale av dette i kap. 7. Direktoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Urfjellheia og Dalsheia naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Urfjellheia og Dalsheia naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

15. Oppsaljuvet naturreservat i Hjartdal kommune, i Vestfold og Telemark

Totalareal ca. 159 dekar, alt er produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen:

Språkrådet skriver at siden opplysningene i "Norske Gaardnavne" tilsier skrivemåten Oppsal, har Språkrådet bedt Kartverket reise formell navnesak for å avklare skrivemåten. Hjartdal Bondelag tilrår at navnet på området blir Oppsaljuvet.

WWF støtter opprettelse av reservatet Oppsaljuvet i Hjartdal, men skriver at i midtre deler følger grensa bekken. Her bør grensa flyttes østover, jf. avgrensning av verneverdig areal. NVE viser til uttalelse til oppstartsmeldingen, hvor NVE kommenterte at det er mulig at oppgradering av 22 kV distribusjonsnett mellom Hjartdøla og Tuddal vil kunne påvirke det foreslåtte verneområdet. NVE ba derfor om at standard betingelser for nett ble inkludert i verneforskriften, selv om det var uklart hvorvidt det var nødvendig.

Fylkesmannen har endret skrivemåten på navnet til Oppsaljuvet.

Fylkesmannen er enig med WWF om at ideelt sett burde verneområdet omfattet areal lenger øst, men at Fylkesmannen ikke kan gå ut over arealet som grunneierne har tilbudt. Skagerak Nett (som har kjøpt opp Hjartdal Elverk), har ikke avgitt uttalelse. Fylkesmannen har ikke tatt inn standardbestemmelsene om kraftledninger i verneforskriften. Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Oppsaljuvet naturreservat.

Klima- og miljødepartementet legger til grunn at eventuell oppgradering av kraftledning som NVE har vist til ikke vil berøre foreslått verneområde. KLD slutter seg til direktoratet og tilrår vern av Oppsaljuvet naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

16. Grøum naturreservat i Tønsberg kommune, Vestfold og Telemark

Totalareal ca. 79 dekar, alt er produktiv skog.

Inngrepsstatus: I vest grenser området til ryddegate for kraftledning.

Hovedsynspunkter i høringen:

NVE påpeker at Skagerak Nett har en kraftledning like utenfor verneforslaget.

Skagerak Nett trenger 10 meter på hver side av den eksisterende høyspentledningen vest for det foreslåtte verneområdet. Dette av hensyn til skogrydding og generell arbeidstilgang for vedlikeholdsarbeid og reinvesteringer, som også kan innebære motorisert ferdsel. Det bes derfor om at vernegrensen flyttes slik at 10 meters avstand til ledningen blir ivaretatt. Dersom grensen ikke blir endret, må det åpnes opp gjennom verneforskriften for drift, vedlikehold og fornyelse av eksisterende energi- og nettanlegg.

Norges orienteringsforbund har høringsinnspill, jf. omtale under område nr. 14.

Tønsberg kommune støtter opprettelsen av Grøum naturreservat som har spesielle naturkvaliteter. Området er registrert som nøkkelbiotop. Om det er ønskelig å forvalte området som en ren bøkeskog kan det bli nødvendig med uttak/ringbarking av gran, men denne vil mest sannsynlig ha problemer med å forynge seg under den skyggefulle bøkeskogen. I vest grenser det foreslåtte verneområdet til dyrka mark. Kommunen mener skjøtsel av kantsonen bør legges til § 4 i stedet for § 7. Det er avskjæringsgrøfter mellom skog og dyrket mark. Hvis disse kommer innenfor naturreservatet er det viktig at det åpnes for grøfterensk.

Fylkesmannen viser til at avskjæringsgrøfter ligger utenfor foreslått verneområde. Når det gjelder skjøtsel av kulturlandskapet ønsker Fylkesmannen å regulere det gjennom § 7 for å kunne ivareta viktige naturverdier i denne kantsonen, blant annet verdifulle grove eiketrær. Vernegrensen er flyttet etter høringen, slik at den ligger ca. 10 meter inn for kraftledningen i vest. Arealet er redusert med ca. 0,6 dekar, og areal i forskriften endres til 79 dekar.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som foreslått.

Miljødirektoratet viser til kap. 7 mht. sine kommentarer til Norsk Orienterings innspill. Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Grøum naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Grøum naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

17. Haverstingen naturreservat (utvidelse) i Flå, Ringerike og Krødsherad kommuner, Viken

Utvidelse ca. 3928 dekar hvorav ca. 2547 dekar produktiv skog. Nytt totalareal ca. 8260 dekar. Utvidelsesarealet ligger i Flå kommune.

Hovedsynspunkter i høringen:

NVE har gitt uttalelse og har ikke hatt merknader.

Statens Vegvesen påpeker at forslått grense er problematisk for både drift og framtidige utbedringer av Rv 7. Det er rassikringsnett i området, og det er behov for å komme til disse med maskiner for å kunne tømme nettene, fjerne vegetasjon og annet som svekker rassikringsfunksjonen. Det kan også være behov for å gjøre andre tiltak mot steinsprang.

Dette gjelder først og fremst området nord for Lindelien gård. Sør for Lindelien gård går vernesonen helt ned til Rv.7. Dette berører område som ligger inne i reguleringsplanen «rv.7 Ørgenvika – Lindelien» som var på høring i vinter, og som planlegges oversendt til kommunen for vedtak etter sommeren. Vegvesenet ønsker derfor at områder avmerket på vedlagt kart holdes utenfor verneområdet av hensyn til drift av eksisterende og muligheten for etablering ny rassikring. Vegvesenet forutsetter ellers at vernegrensen settes utenfor riksvegens eiendomsområde.

Fylkesmannen viser til at de aktuelle arealene ned mot Rv.7 er interessante for vern for å inkludere hele lia ned mot Krøderen, men de er ikke nødvendige for kvalitetene i verneforslaget. Fylkesmannen har derfor tatt ut arealet på ca 40 dekar der vegvesenet har behov for å drive rassikring. Verneforslaget grenser dermed ikke lengre til Rv. 7. På sørsiden av Lindelien gård går høringsgrensa utenfor reguleringsplanen, og det er ikke konflikt med vegvesenets interesser.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Haverstingen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Haverstingen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

18. Dælen naturreservat i Jevnaker kommune, Viken

Areal ca. 144 dekar hvor alt er produktiv skog.

Inngrep: I nord grenser området til en kraftledning.

Hovedsynspunkter i høringen:

Statnett påpeker at området grenser til til det klausulerte ryddebeltet for skog til 420 kV - transmisjonsnettledningen Ådal - Frogner. Klausuleringsbeltet er 40 meter bredt, 20 meter til hver side for senter av ledningen. Statnett har konsesjon til å eie, drifte og vedlikeholde ledningen, samt å rydde skog, herunder nødvendig felling av trær i skrått sideterreng utenfor ryddebeltet. Statnett ga innspill til oppstartsmeldingen og ba om at vernegrensene trekkes utenfor ledningenes skogryddebelte. Det er vanskelig å se på kartet om dette er tatt til følge. En ber om at Fylkesmannen forsikrer seg om at grensene justeres.

Statnett ga videre merknader til oppstartsvarselet når det gjaldt motorisert ferdsel i tilknytning til drift og vedlikehold i det foreslåtte verneområdet Dælen. Statnett har senere fått avklart at det innenfor disse foreslåtte verneområdene under normale omstendigheter og ved normal drift og vedlikehold ikke er behov for motorisert ferdsel.

Drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg er tatt inn i forskriftens § 4 e (generelle unntak fra vernebestemmelsene). I tillegg er det i § 6 d (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene) åpnet for nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten. Statnett ber om at hjemmelen til drift og vedlikehold må gjelde i og inntil verneområdet. Dette er ikke spesifisert i teksten som er sendt på høring.

NVE støtter Statnett og ber Fylkesmannen ta inn unntaksbestemmelsene for drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet.

Fylkesmannen viser til at det ikke går kraftledninger gjennom verneforslaget, men vernegrensa er lagt langs kanten av ryddebeltet for kraftledningen. Fylkesmannen har kontrollert den foreslåtte grensa og konstatert at den er lagt utenfor ledningenes ryddebelte på 20 meter til siden for senter av ledningen. Også trasé for motorferdsel ligger utenfor vernegrensen, og et vern vil dermed normalt ikke hindre vanlig drift og vedlikehold. I enkelte tilfeller kan bli nødvendig med tiltak utenfor ryddebeltet, f.eks. behov for å felle trær utenfor dette beltet på grunn av hellende terreng. I forskriften tilrås derfor å legge til *inntil verneområdet* under § 4 punkt e for å spesifisere dette.

Eventuelle oppgraderinger og fornyelser bør normalt legges utenfor reservatene. Dersom det vurderes oppgraderinger som vil berøre reservatene må dette behandles etter søknad, noe som eventuelt vil falle inn under verneforskriftens § 8. Fylkesmannen ser at det ble feil i forslag til verneforskrift i høringen under § 4 f som åpnet for oppgradering eller fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og økning av linetverrsnittet, når tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig. Det ble også feil under § 7 g og h som åpnet for oppgraderinger og fornyelser av kraftledninger samt motorferdsel i tilknytning til dette. Fylkesmannen tilrår at disse bestemmelsene fjernes.

Fylkesmannen tilrår å legge inn by bokstav i § 4:

- § 4 e: Drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg inntil verneområdet.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Dælen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet har i § 4 e endret formuleringen til "i og inntil verneområdet". KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår vern av Dælen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

19. Igulsrud naturreservat (utvidelse) i Jevnaker kommune, Viken

Utvidelse ca. 78 dekar, alt er produktiv skog. Nytt totalareal ca. 646 dekar.

NVE har gitt uttalelse og har ikke hatt merknader.

Fylkesmannen tilrår å endre navnet på det eksisterende Igelsrud naturreservat til Igulsrud, slik at det samsvarer med godkjent navnebruk for området.

Det foreligger to alternativ til utvidelse av Igulsrud. Fylkesmannen anbefaler vern av det største arealet, men tilrår begge alternativene.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som foreslått.

Miljødirektoratet viser til at området er foreløpig ikke forhandlet ferdig med grunneier. Disse forhandlingene vil avgjøre hvilke av delområdene som kommer med. Direktoratet støtter Fylkesmannes vurdering som tilsier en anbefaling av det største alternativet. Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Igulsrud naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til avklaring om avgrensningen, slutter seg til direktoratet og tilrår vern av Igulsrud naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

20. Tretjernhøla naturreservat i Lørenskog kommune, Viken

Areal ca. 329 dekar hvorav ca. 257 dekar produktiv skog.

NVE har gitt uttalelse og har ikke hatt merknader.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Tretjernhøla naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Tretjernhøla naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

21. Løkenesskogen naturreservat (utvidelse) i Asker kommune, Viken

Utvidelse ca. 150 dekar hvorav ca. 146 dekar produktiv skog. Nytt areal ca. 262 dekar.

Hovedsynspunkter i høringen:

Statens vegvesen Region Øst, Oslo og Omland Friluftsråd, Hafslund Nett, Statnett, NVE og Riksantikvaren har uttalt seg og har enten generelle eller ikke merknader.

Fylkesmannen viser til at det i den sørøstlige delen av den foreslåtte utvidelsen går en traktorvei fra Konglugveien og inn på dyrka mark. Denne brukes for drift av den dyrka marka, og bruk og vedlikehold av traktorveien må hensyntas. Fylkesmannen anbefaler derfor nye punkter i forskriften som gir en generell åpning for motorferdsel på traktorveien i forbindelse med jordbruksdrift og vedlikehold i henhold til standard på vernetidspunktet. Traktorveien avmerkes på vernekartet.

I området står en gapahuk som bl.a. benyttes av barnehager. Gjeldende verneforskrift gir generell åpning for vedlikehold av bygninger som er i bruk på fredningstidspunktet, og dermed også denne. Det kan være ønskelig å i tillegg rydde vegetasjon rundt gapahuken. Nær gapahuken er det forholdsvis ung, trolig plantet, bjørkeskog. Fylkesmannen foreslår at det tas inn et nytt punkt i forskriften som åpner for at det kan søkes om å rydde vegetasjon rundt gapahuken. Denne avmerkes på vernekartet.

Eksisterende verneforskrift omhandler ikke sykling og ridning direkte. Hele Løkeneshalvøya er svært mye brukt av en rekke brukergrupper, bl.a. ridende, gående, syklende m.fl., og det er store naturverdier. Det kan derfor være viktig å avklare hvilke konkrete stier som egner seg som ride- og sykkelstier. Dette er i dag omtalt og vurdert i forvaltningsplanen for verneområdene på Løkeneshalvøya. Etter Fylkesmannens syn vil det være hensiktsmessig å fortsatt kunne avklare hvilke stier som egner seg for sykling og ridning gjennom arbeidet med forvaltningsplan, og at dette tas inn i forskriften.

Retningslinjene for bruk og skjøtsel av området i gjeldende forvaltningsplan bør i all hovedsak kunne videreføres, inntil denne er revidert.

I tråd med det ovennevnte anbefaler Fylkesmannen følgende tillegg i endringsforskriften:

Nye punkt i § 4:

6. Vedlikehold av eksisterende traktorvei i henhold til standard på vernetidspunktet. Traktorveien er avmerket på vernekartet.

7. Motorisert ferdsel på eksisterende traktorvei avmerket på vernekartet i forbindelse med jordbruksdrift på gbnr. 56/90, 56/116 og 56/117 utenfor reservatet.

8. *Sykling og ridning er forbudt, unntatt på veier og stier som angitt i forvaltningsplan.*

Nytt punkt i § 5:

7. *Rydding av vegetasjon rundt gapahuk avmerket på vernekartet.*

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Løkenesskogen naturreservat. Det tilrås samtidig endring av Løkneshalvøya landskapsvernområde.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Løkenesskogen naturreservat, og påfølgende endring av Løkneshalvøya landskapsvernområde, i henhold til vedlagte forskrifter og kart.

22. Skaugumsåsen og Åstad naturreservat (utvidelse) i Asker kommune, Viken

Utvidelse ca. 285 dekar hvorav ca. 256 dekar produktiv skog. Nytt totalareal ca. 692 dekar.

Hovedsynspunkter i høringen:

Statens vegvesen Region Øst, Oslo og Omland Friluftsråd, Hafslund Nett, Statnett, NVE og Riksantikvaren har uttalt seg og har generelle merknader eller ingen merknader.

Skiforeningen ber om at søknaden om utvidelse og omlegging av løypenettet ved Semsvannet behandles parallelt med verneforslaget, slik at eventuelle nye skiløyper implementeres i verneforskriftene. Skiforeningen har søkt om å legge om løypa mellom Tangen og Tømmervika, innenfor området som nå foreslås vernet. Hvis tiltaket får Fylkesmannens godkjenning, bes det om konkrete formuleringer i verneforskriften. Skiforeningen ber også om et nytt ledd under § 4 om utplassering av kjentmannsposter, dersom det ikke forringer verneverdiene angitt i verneformålet og postplasseringene er avklart med forvaltningsmyndigheten i forkant.

Bane Nor påpeker at verneforslaget ligger nær jernbanens anlegg. På det meste av strekningen ligger det en høy skjæring. På toppen av denne har Bane NOR gjerder. Det forutsettes at den nøyaktige grensen for reservatet settes utenfor gjerdene, slik at disse kan vedlikeholdes uten behov for tillatelser fra vernemyndigheten. Unntaket for fjerning av større trær dersom de står i fare for å falle ut i sporet, ivaretar deres interesser utenfor gjerdene og Bane Nor har derfor ingen motforestillinger til forslaget.

Naturvernforbundet i Buskerud, Oslo og Akershus ønsker vern av det største alternativet slik at man best får sikret et sammenhengende skogområde med gammelskog. Helst burde grensa utvides litt nordover for å inkludere tilgrensende bestand med gammelskog og to funn av rødlistearten grønnsko.

Fylkesmannen har som forvaltningsmyndighet for Semsvannet landskapsvernområde vurdert søknaden om etablering av ny skiløype innfor deler av arealet som er foreslått vernet som naturreservat. Fylkesmannen ga ikke tillatelse til dette, unntatt utbedringen i og rett syd for svingen ved Tømmervika. Det ligger fra tidligere ingen skiløyper innenfor foreslått naturreservat og grensen er justert i svingen ved Tømmervika for å legge aktuelt utbedringsareal utenfor verneforslaget. Skiløype er dermed ikke omtalt i verneforskriften. Det er lagt til grunn at jernbanens areal og gjerde vil ligge utenfor verneområdet. Dette vil sikres gjennom jordskifterett og merking av grensen i felt.

Fylkesmannen er enig i at det er naturfaglig potensiale for noe utvidelse mot nord, men dette er på nåværende tidspunkt ikke tilbudt for vern av grunneier.

Fylkesmannen tilrår utvidelse og sammenslåing av Skaugumsåsen og Åstad naturreservater i Asker kommune med det største alternativet som ble sendt på høring og noe justert grense i nordøst der Billingstad barnehage har lavvo og andre innretninger.

Fylkesmannen mener for dette området at utplassering av kjentmannsposter bør være søknadspliktig etter § 7.

I verneforskriften foreslås følgende endringer etter høringen:

- Nytt punkt § 7, bokstav c. *Rydding av Semsbakken i henhold til tilstand på vernetidspunktet.*
- Nytt punkt § 7, bokstav h. *Utplassering av kjentmannsposter.*
- Fjerning av § 4, punkt g. Bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved, på bålplasser avmerket på vernekartet og i samsvar med gjeldende lovverk.
- Fjerning av «avmerket på vernekartet» i § 7, bokstav e. Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier avmerket på vernekartet.

Fylkesmannen er etter høringen blitt gjort oppmerksom på at en hovedvannledning ligger innenfor området. Det er derfor behov for å ivareta denne gjennom verneforskriften.

Fylkesmannen anbefaler derfor følgende tillegg i forskriften som ble tilrådet i august:

- Nytt punkt i § 4:
g) Nødvendig istandsetting ved akutt skade på hovedvannledning.
- Nytt punkt i § 6:
*c) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt skade på hovedvannledning.
Det skal i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.*
- Nytt punkt i § 7:
*j) Vedlikehold, utbedring og fornyelse av hovedvannledning og tilhørende innretninger.
k) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 7, j.*

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannens tilråding vern av Skaugumsåsen og Åstad naturreservat. Det tilrås samtidig en endring for Semsvannet landskapsvernområde.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av vern av Skaugumsåsen og Åstad naturreservat, og påfølgende endring av Semsvannet landskapsvernområde, i henhold til vedlagte forskrifter og kart.

23. Ødemørk naturreservat i Vestby kommune, viken

Areal ca. 2716 dekar hvorav ca. 2676 dekar produktiv skog.

Inngrep: Det er skiløyper og traktorveier i området.

Hovedsynspunkter i høringen:

NVE, Statens vegvesen Region Øst og Bane NOR har ingen merknader.

Vestby kommune er positive til forslaget. Kommunen ønsker forvaltningsansvaret for naturreservatet. Kommunen er også grunneier av området. Kommunestyret vedtok enstemmig 12.2.18: Vestby kommune er positive til at det jobbes videre med prosessen rundt frivillig vern av kommunens eiendom gnr./bnr 130/1, Ødemørk.

Statnett SF har ikke anlegg som vil bli berørt og har derfor ingen merknader.

Hafslund Nett AS viser til en 47 kV-ledning nord-sør med ryddebelte 12 m på hver side av

senter linje, der nødvendig drift, vedlikehold, skogrydding og bruk av motorkjøretøy må sikres i forskriften, som unntak, uten først å måtte søke dispensasjon.

Forsvarsbygg ber om unntak for å ivareta militær operativ virksomhet, inkl. avgang og landing med Forsvarets luftfartøy.

En privatperson viser til at gjeldende O-kart har betraktelig flere stier enn vernekartet.

Ajourføring av stier ved vernetidspunkt ønskes for på sikt å ivareta stiene.

Østfold O-krets er svært fornøyd med at det legges opp til at området også i fremtiden skal kunne brukes til friluftsliv. OK-Moss arrangerer årlig 20-25 treningsløp som kan berøre området, hvert løp med 30-60 deltakere, videre 3 kretsløp per år med 140-250 deltakere hver gang, samt ett løp med 1400-1500 deltakere. Klubben har hatt O-kart i området tilbake til siste halvdel av 1960-tallet. Området brukes også til tur-orientering; i 2019 med 233 deltakere og 10 poster i tiden 12.4. til 1.10. Kretsen ønsker unntak i § 4 for merking av eksisterende veier, stier og løyper, med en standard som på vernetidspunktet; samt turorientering og o-løp i et omfang som på vernetidspunktet. En ber om velvilje ved søknader om kretsløp m.v. OK-Moss har klubbhus på Norødegården ca 4,5 km sør for reservatet, slik at lange o-løp kan berøre verneområdet.

Fylkesmannen viser til at 47 kV kraftledning ligger vest for verneforeslaget, og at denne ikke blir berørt av reservatet.

Forsvarsbyggs innspill er ivaretatt i verneforskriften.

Fylkesmannen viser til at forskriften regulerer bruk av reservatet til større arrangementer (§ 3 d), normalt tolket som et antall ut over en normal skoleklasse. Små grupper kan ferdes fritt, jf. friluftslovens bestemmelser. Turorientering med faste poster aksepteres uten dispensasjon, idet dette omfatter små grupper som til ulike tidspunkt gjennom sesongen oppsøker enkeltposter. Da området inngår i «by-mark» og har lange tradisjoner med o-løp har Fylkesmannen akseptert at verneforskriften er supplert med unntak i § 4 g:

"O-treningsløp i regi av lokal o-klubb."

Større arrangementer med poster eller løpstrasèr i eller gjennom reservatet vil kreve dispensasjon, slik at § 7 suppleres med et pkt. § 7 g: *"Arrangement av større o-løp på krets- eller nasjonalt nivå."*

Ved vurdering av større arrangementer sikres derved en dialog mellom arrangør og forvaltningsmyndighet, for å minimalisere ev. skader, som markslittasje, særlig rundt poster. Omfang og eventuelle avbøtende tiltak vil da bli vurdert opp mot verneformålet. Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Ødemørk naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Ødemørk naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

24. Skjongsbergaksla, Brekkekampen og Høgberget naturreservat i Øver kommune, Innlandet

Areal ca. 653 dekar hvorav ca. 504 dekar produktiv skog.

Inngrep: Det er etablert et enkelt observasjonsskjul for fugl i området (gapahuk). Det går traktorveger inn i området, disse blir brukt i forbindelse med landbruksvirksomhet (beite).

Hovedsynspunkter i høringen:

DMF, Statnett, NVE og Statens vegvesen Vegavdeling Oppland har ikke merknader.

Språkrådet påpeker at området består av tre selvstendige områder som ligger i nærheten av hverandre. Språkrådet mener derfor det beste hadde vært at områdene ble tre selvstendige naturreservater med hver sine navn. Dersom de tre områdene skal administreres samlet, mener Språkrådet at navnet Skjøsbergaksla, Brekkekampen og Høgberget naturreservat ville være et greit navn.

Norsk ornitologisk forening, avdeling Oppland (NOF) er positive til verneforslaget. NOF påpeker at verneforslaget er spesielt viktig for sjeldne og sårbare klippehekkende rovfugler. Disse har over flere år blitt forstyrret, og til og med fått ødelagt hekkforsøk, pga. hanggliding/luftsportsaktiviteter. NOF mener denne aktiviteten ikke er forenlig med verneformålet. NOF kan ikke se at denne aktiviteten er omtalt i høringsdokumentet. NOF mener alle former for luftaktivitet i og nær verneområdet skal være forbudt. Hvis noe av dette skal være tillatt, må det være strengt regulert til et område godt utenfor verneområdet og med en forbudsperiode i fuglenes etablerings- og hekkeperiode (1.2 – 15.8). NOF viser til at den rødlistede planten skogranke har noe av sitt kjerneområde i verneforslaget. Noen av voksestedene er redusert pga. gjengroing. NOF mener at verneforskriften bør åpne for egne «skjøselsplaner» for truede arter.

Forsvarsbygg registrerer med tilfredshet at det generelle unntaket for militær operativ virksomhet og unntaket for avgang og landing med Forsvarets luftfartøy er tatt med.

Sportwing Hang- og paragliderklubb (SHP) har avgitt to uttalelser til forslaget om endring av verneforskrift. I sin første uttalelse redegjør SHP for sin organisering og regelverket for bruk av flyområdet ved Kråbøl/Skjøsbergaksla. Den lokale luftsportsklubben har 80 registrerte piloter som er styrt av Norges luftsportsforbund som ligger under Luftfartstilsynet. Alle piloter som utøver denne sporten i Norge plikter å fly med gyldig lisens samt følge de lokale bestemmelser som er fordelt ut av lokale luftsportsklubber. Etter et møte med Fylkesmannen har SHP kommet med en ny uttalelse. I uttalelsen viser de til at den nye bestemmelsen i utkast til verneforskrift sterkt vil begrense deres muligheter til flyving samtidig som de mener det er unødvendig strengt. De foreslår derfor endringer som de mener også vil ivareta fuglelivet.

De viser til at starten ved Kråbøl (utenfor verneforslaget) har vært brukt siden 1970-tallet, og er utvilsomt det beste lokale flystedet for deres klubb. For å finne en tilsvarende god plass må en til Heidal i nordlig retning og helt til Sundvollen i sørlig retning. Dette startstedet er derfor unikt for dem. SHP har gått gjennom alle flyturer som er logget siden 2017 og har ikke funnet noen som har krenket luftrommet i forhold til gjeldende frivillig avtale. Det er flyforbudssona over Skjøsbergaksla som byr på problemer. Det er i den østlige delen av dette området at de finner de gunstige oppadgående luftstrømmene som gjør denne starten så attraktiv og som de er helt avhengige av. SHP påpeker at det i dette området ikke er påvist reir for sårbare arter. Et flyforbud på 300 meter over bakken vil være svært vanskelig å forholde seg til for den som flyr, bl.a. pga. avgrensinga av verneområdet, og samtidig svært vanskelig og delvis farefullt å overholde over selve toppen av Skjøsbergaksla pga. luftstrømmene i området. SHP mener også at arten vandrefalk er en lite sårbar og robust art, og viser til at arten heller ikke er rødlistet. SHP mener derfor det i forslaget til forskrift er tatt for mye hensyn til vernet av fuglene og for lite hensyn til luftsportens interesser. SHP foreslår derfor å benytte den flyforbudssonen som gjelder i dag etter den frivillige avtalen, og at høydebegrensingen legges på nivå med toppen av Skjøsbergaksla. Det er mindre attraktivt å fly innenfor Brekkekampen og

Høgberget slik at her har klubben ingen merknader til avgrensingen, men de mener at høydebegrensingen bør tilsvare toppene av de aktuelle høydedragene. Når det gjelder tidsavgrensningen av flyforbudet, mener SHP at det er greit å forholde seg til forbudet fra 1. februar, men at denne perioden ikke skal strekke seg lenger enn til 15. juli som tilsvarer dagen frivillige avtale. I forhold til vandrefalkens hekkeperiode er 15. august altfor lenge.

Fylkesmannen har vurdert å skille de tre delområdene i forslaget i tre ulike naturreservater. De tre delområdene ligger imidlertid i umiddelbar nærhet til hverandre, de har svært mye av de samme naturkvalitetene og forvaltningsmessige utfordringer, og verneforskriftene ville blitt så å si identiske mht. bestemmelser. Fylkesmannen vil tilrå at området vernes som ett område med felles verneforskrift.

Fylkesmannen ser at navnet *Skjøsbergaksla* ikke er dekkende, og støtter forslaget om å benytte navnet *Skjøsbergaksla, Brekkekampen og Høgberget naturreservat*.

I samråd med én av grunneierne er det gjort to mindre utvidelser av verneforslaget ut over det som gikk på høring. Samlet utgjør denne utvidelsen ca. 8 dekar.

Det kan bli aktuelt med litt skjøtsel (skog-/krattrydding) for å hindre gjengroing av voksestedene for planten skogranke (nær truet på rødlista). Forslag til verneområde er et kjerneområde for denne arten i landet. Skjøtsel ut over dette er lite aktuelt. Det er hjemmel for slik skjøtsel i verneforskriften, jf. § 9 i utkastet til forskrift.

I foreslått verneområde er det flere hekkelokaliteter for sjeldne og sårbare klippehekkende rovfugl. Dette gjelder alle tre delområdene. Startrampa for luftsportsaktivitetene ligger godt utenfor verneforslaget (ca. 900 meter i østlig retning fra Skjøsbergaksla), men flygningen foregår forbi og i nærheten av noen av de aktuelle hekkelokalitetene. Verneforskriften regulerer kun aktiviteter innenfor verneområdet. I et samarbeid mellom de som organiserer luftsportsaktiviteten i distriktet (Sportwing Hang- og paragliderklubb), Øyer kommune og Fylkesmannen er det på frivillig basis tidligere (2017) etablert ei flyforbudssone for hangglidere, paraglidere o.l. omkring Skjøsbergaksla og Brekkekampen. Forslag til bestemmelse i forskrift på høring fikk sin utforming av hensyn til eksisterende hekkeplasser for rovfugl og mulighet for etablering og reetablering av klippehekkende rovfugl som tidligere kan ha hekket i området. Loggde flyturer viser at den organiserte delen av flyaktivitetene overholder reglene i denne frivillige avtalen. Det er imidlertid observert uheldige flyepisoder av trolig uorganisert aktivitet som sannsynligvis har medført mislykket hekking av klippehekkende rovfugl. Det er derfor et behov for at regelverket for flygning av hangglidere, paraglidere o.l. blir hjemlet i verneforskriften. Det er på det rene at det ikke finnes gode alternative flysteder for hangglidere, paraglidere o.l. i nærområdet til Øyer/Lillehammer. Flystedet har derfor en klar regional og dels nasjonal verdi for denne sporten. Fylkesmannen er derfor innstilt på å finne en løsning innenfor verneforskriften som både kan ivareta vernehensyn og den godt etablerte luftsportsaktiviteten i området. Det er flygning i den østre delen av området ved Skjøsbergaksla som er helt avgjørende for å kunne utøve sporten. Dette tilsvarer den sonen som ligger inne i eksisterende frivillig avtale som er unntatt for regulering. Her kan det derfor ikke være noen høydebegrensninger for flyaktivitet. Avgrensing av denne flysonen vestover er dessuten lett å forholde seg til fra lufta ut fra terrengdetaljer på bakken. Den foreslåtte høydebegrensningen på 300 meter for flyaktiviteter vil gjøre utøvelse av sporten svært utfordrende og delvis farefullt pga. luftstrømmene i området, og vil dessuten være vanskelig å forholde seg til under flygning. Et flyforbudsområde som tilsvarer toppen av Skjøsbergaksla vil legge til rette for gode flymuligheter, og det vil være enkelt å forholde seg til fra lufta. Dette tilsvarer en vertikal avstand til de aktuelle hekkelokalitetene på ca. 150 til 200 meter. En slik avgrensing av ei flysone vil ha en tilfredsstillende både horisontal og vertikal avstand fra reirlokaltetene for klippehekkende rovfugl. Tilsvarende

vil det etableres forbud mot luftsportsaktiviteter under toppene av både Brekkekampen og Høgberget. For disse to delområdene vil det ikke være flysoner tilsvarende som for den østre delen av Skjøsbergaksla. Forslaget til tidsrom flyforbudet skulle gjelde, f.o.m. 1. februar t.o.m. 15. august, ble satt av hensyn til etablerings- og hekkeperioden for de aktuelle klippehekkende rovfuglartene. Dagens frivillige avtale har en flyforbudsperiode fra 15. mars til 24. juni. Å forlenge denne fram i tid til 1. februar er ikke problematisk for luftsportsaktiviteten da den ikke drives på denne tida. Den mest sårbare delen av hekkeperioden for rovfugl i området er fram til ca. 1. juli. Av hensyn til disse rovfuglartene foreslår derfor Fylkesmannen at flyforbudsperioden i Høgberget, Brekkekampen og vestre del av Skjøsbergaksla settes til denne datoen.

Av hensyn til etablerings- og hekkeperioden for de klippehekkende rovfuglene i området beholdes forslaget i verneforskriften om forbud mot bruk av droner/modellfly i perioden f.o.m. 1. februar t.o.m. 15. august.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som foreslått.

Miljødirektoratet mener Fylkesmannen har kommet fram til et godt kompromiss i verneforskriften som ivaretar både verneformålet og brukerinteresser i området.

Fylkesmannen har også innført forbud mot etablering av teltleir innenfor verneforslaget også av hensyn til klippehekkende rovfugl. Ut fra topografien i området anser Miljødirektoratet at det finnes arealer utenfor verneforslaget som vil være vel så godt egnet til teltleirer som det foreslåtte verneområdet. Fylkesmannens forslag om forbud vil derfor ha begrenset negativ betydning for andre brukerinteresser. Direktoratet velger derfor å opprettholde dette forbudet i forskriften.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Skjøsbergaksla, Brekkekampen og Høgberget naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Skjøsbergaksla, Brekkekampen og Høgberget naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

25. Heggshuselva naturreservat i Østre Toten kommune, Innlandet

Areal ca. 227 dekar hvorav ca. 220 dekar produktiv skog.

Inngrep: Det går flere traktorveger inn i området. Den gamle Kongevegen, som blir mye brukt som tursti, går over området ved Djupdal. Verneforslaget grenser til en 22 kV kraftledning i vest, og i vestre deler krysser en lågspent strømkabel i luft området.

Hovedsynspunkter i høringen:

DMF, Bane Nor og Forsvarsbygg har gitt uttalelse og har ikke hatt merknader.

Eliva AS viser til unntakene i § 4 om feilretting, drift og vedlikehold, oppgradering og fornyelse av eksisterende energi- og kraftanlegg, herunder også kraftledninger i og inntil vernområdet. De viser også til bestemmelsene under § 7 om oppgradering og fornyelse av kraftledninger. Eliva AS har derfor ingen innvendinger til vernetiltaket.

NVE viser deres innspill til verneforskriften er hensyntatt, og har ikke merknader.

Språkrådet har ingen merknader til navnevalget, men skrivemåten må bli *Heggshuselva naturreservat* i samsvar med vedtatt skriveavn for naturnavnet. Heggshus er også vedtatt skrivemåte for gårdsnavnet. Skrivemåte *Hekshus* for brukernavnet er en såkalt eierfastsatt skrivemåte som ikke skal ikke brukes av det offentlige.

Østre Toten kommune foreslår en endring i avgrensning av området ved gnr./bnr. 145/4. Denne eiendommen ligger tett inntil grensa til verneområdet og har usikker eiendomsgrense. Eiendommen er ikke med som berørt av verneforslaget i utkast til verneforskrift. Kommunen anbefaler at vernegrensa justeres bort fra den usikre eiendomsgrensa slik at vernegrensa følger denne eiendommens bruk av grunn.

Fylkesmannen tilrår at navnet på verneområdet skal være *Heggshuselva naturreservat*. Gnr./bnr. 145/4 skal ikke omfattes av verneforslaget. Det er registrert at eiendommen har usikre grenser. I samråd med eier av naboeiendommen 145/3 og Glommen Mjøsen Skog SA har Fylkesmannen gjort endringer av forslag til grense som gjør at eiendommen 145/4 ikke blir berørt av verneforslaget. Avgrensingen samsvarer med innspill fra kommunen. I samråd med Innlandet fylkeskommune har Fylkesmannen foretatt en mindre grensejustering og presisering av hvor grensa skal gå langs fylkesvegen som grenser inntil verneforslaget i nordvest. Vernegrensen skal her følge fylkesvegen, inklusive busslommen ved denne, i en avstand av 5 meter fra kanten av denne. Etter høringen er forslag til vernegrense også justert noe langs Kongevegen ned til Djupdalen slik at det bli litt større avstand mellom denne veggen og vernegrensa. En liten umatrikulert eiendom i øst er også tatt ut av verneforslaget. Til sammen medfører disse grensejusteringene at verneområdet reduseres med ca. 3 dekar i forhold til areal på høring. Etter høring er det tatt inn en bestemmelse under § 7 som hjemler rydding av vegetasjon som utgjør en sikkerhetsrisiko langs den tilgrensede fylkesvegen. Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Heggshuselva naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Heggshuselva naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

26. Drevdalen naturreservat (utvidelse) i Trysil kommune, Innlandet

Utvidelse ca. 955 dekar hvorav ca. 680 dekar produktiv skog. Nytt totalareal ca. 23 300 dekar.

Hovedsynspunkter i høringen:

DMF har ingen merknader.

NVE påpeker at vernegrensa går langs ryddebeltet til en 22 kV distribusjonsledning og mener det bør tas inn bestemmelser i verneforskriften knyttet til hogst langs denne.

Eidsiva Nett AS har en lavspentledning i eksisterende reservat i tillegg til 22 kV distribusjonsledning langs reservatgrensa. De mener det må inn bestemmelser om drift og vedlikehold og tilknyttet motorferdsel til disse.

Forsvarsbygg påpekte at verneforskriften ikke inneholder åpningen i § 6 om landing og start for Forsvarets luftfartøy, og ønsker at dette punktet blir tatt inn.

Naturvernforbundet i Hedmark støtter utvidelsen av Drevdalen naturreservat og håper på en utvidelse sørover mot Smoldalen naturreservat i fremtiden.

Fylkesmannen har tatt inn i § 6 om landing og start for Forsvarets luftfartøy. Fylkesmannen har tatt inn relevante bestemmelser knyttet til drift og vedlikehold av kraftledningene i og inntil verneområdet i forslaget til endringsforskrift. Fylkesmannen har

også lagt til en driftstrase på forslaget til vernekart som kan benyttes til motorisert ferdsel knyttet til akutte situasjoner og planlagt drift og vedlikehold.

Siden nyere verneforskrifter åpner for sykling og bruk av hest og kjerre på eksisterende stier, er det tatt inn en slik bestemmelse i forslag til endringsforskrift.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Drevdalen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Drevdalen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

27. Hanestadvola naturreservat (utvidelse) i Rendalen kommune, Innlandet

Utvidelse ca. 1770 dekar hvorav ca. 1695 dekar produktiv skog. Nytt totalareal ca. 26 190 dekar.

Inngrep: Noen traktorveger.

Hovedsynspunkter i høringen:

Innlandet fylkeskommune har ingen vesentlige merknader, men synes at det er positivt hvis kulturminner kan synliggjøres på kartmaterieell som blir utarbeidet for verneområdet.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Hanestadvola naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Hanestadvola naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

28. Petersætra og Trestikledalen naturreservat i Holmestrand kommune i Vestfold og Telemark og Drammen kommune i Viken

Totalareal ca. 3120 dekar hvorav ca 2825 dekar produktiv skog.

Inngrep: Det er flere traktorveger i området. I det nordligste delområdet krysser en skiløype området. Det ligger en hytte i området.

Hovedsynspunkter i høringen:

Bane NOR, Statnett SF og Forsvarsbygg har uttalt seg, men har ikke merknader.

NVE merker seg at Fylkesmannen har justert grensen slik at regionalnettlinja eid av Skagerak Nett ikke lenger ligger i verneområdet, og at Skagerak Nett er satt på adresseliste til høringen. Den nye vernegrensen ligger tett opp til kraftlinja. En ber Fylkesmannen i samarbeid med Skagerak Nett å vurdere om vern av dette området vil hindre nødvendig drift, vedlikehold og fremkomst til linja, og eventuelt om det er nødvendig å inkludere standardbestemmelsene knyttet til energi- og kraftanlegg i forskriften. NVE vil i tillegg gjøre Sande kommune oppmerksom på at vernegrensen treffer innenfor den nordlige delen av Blindevann som blir brukt som vannkilde for innbyggere.

Eier av naboeiendom peker på at det går en traktovveg i området som er nødvendig for uttak av bakenforliggende skog, og ber om at grensen trekkes utenom denne vegen.

Østre Sande Grunneierlag (ØSG) uttaler at deler av det foreslåtte verneområdet ligger innenfor ØSGs forvaltningsområde for elg- og hjortejakt. De peker på betydningen av rasjonell uttransport av elg og hjort, herunder på eksisterende traktorveger. ØSG har også innspill til justering av traktorveger på kartet. ØSG mener bestemmelsene knyttet til bålrensing er nødvendig streng, da det ikke åpnes for å bruke tørre kvister fra stående trær, og ber om at formuleringen "*tørkvist fra bakken*" justeres.

Sande kommune har noen merknader til ØSG sitt innspill, og bemerker at kommunens kogen er grunneier på deler av arealet ØSG uttaler seg om.

To grunneiere bemerker at naboer ikke står på adresselista. De peker også på at det er viktig å få til en god arrondering på området, slik at det skal være lett for alle brukere å forholde seg til vernegrensen. Verneforskriften må ikke vanskeliggjøre framtidig skogbruk på bakenforliggende eiendommer. Grunneier ber også om at formuleringen i forskriften som omfatter bålrensing, "*tørkvist fra bakken*" justeres slik at det skal være mulig å bruke tørkvist også fra stående trær. Grunneier støtter for øvrig innspill til oppstartsmeldingen knyttet til friluftinteressene i området, og at dagens bruk av området i så måte ikke forringer områdets vernekvaliteter.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Viken Skog har kommet med innspill på vegne av grunneier. De peker på at hytte på gnr./bnr. 12/2 i Svelvik kommune (nå Drammen) må markeres på kartet, og at denne må håndteres med hensyn til bruk og vedlikehold, transport mv. i verneforskriften, og at navnet Petersætra må flyttes. Petersætra er ikke identiske med nevnte hytte.

Fylkesmannens kommentarer:

Det kom under oppstart et innspill fra åtte frivillige organisasjoner om utforming av forskriften i tråd med tidligere innspill til Trestikle naturreservat i Drammen kommune. Organisasjonene har ikke kommet med ytterligere innspill til høringen. Fylkesmannen har vurdert innspillet om å ta inn o-løp under 200 deltakere som unntak i forskriften. Som tidligere påpekt bør ikke vernet være til hinder for arrangementene som det vises til i området, men det er ønskelig med en søknadsplikt slik at forvaltningsmyndigheten har mulighet til å stille enkle vilkår til gjennomføringen. Det kan også gis flerårige tillatelser dersom arrangementet ikke endrer seg i særlig grad. Fylkesmannen mener at forskriften vil ivareta de aktiviteter som organisasjonene viser til på en god måte, uten at det gis direkte unntak for enkeltløp som etterspurt.

Mht. traktorveien sør for Trestikledalen, så er vernegrensen her lagt ca. 8 m på utsiden av veien, og Fylkesmannen vurderer at fremtidig bruk og ev. oppgradering av veien dermed er ivaretatt. Ut fra Fylkesmannens vurdering ser det ikke ut til at det vil ligge noen inneklemt teiger, som er naturlig å drifte gjennom foreslåtte reservat. Dersom det likevel skulle vise seg behov for bruk av veier innenfor området for drift av annet areal er det tatt høyde for det i forslaget til forskrift. Det er tidligere tatt inn bestemmelse om oppgradering av veier under § 7 i) i forskriften, dersom det er nødvendig for bl.a. drift av bakenforliggende areal. I tillegg tas det inn en bestemmelse som tillater nødvendig motorisert ferdsel på traktorveier for drift av bakenforliggende landbruksareal jf. § 6 e.

Forslaget til vernegrense er lagt utenfor ryddebeltet til kraftlinjen, og Fylkesmannen mener at Skagerak Netts interesser dermed bør være ivaretatt i forhold til drift og vedlikehold. Fylkesmannen har ikke mottatt uttalelse fra Skagerak Nett i saken, og setter netteier som kopimottaker på tilrådingen dersom de likevel skulle ha kommentarer til dette.

Navnet Petersætra er flyttet litt unna hytte i verneforslaget. Hytta er som Viken Skog

påpeker ikke Petersætra. Sætra er det antakelig bare ruiner igjen av. Fylkesmannen tilrår navnet Petersætra og Trestikledalen som i høringsforslaget. Det er foretatt noe finjustering av vernegrensen slik at den følger eiendomsgrensene bedre, samtidig er en hytteeiendom på gbnr. 314/13 i Drammen tatt ut av verneforslaget. Det har medført en reduksjon i areal på ca. 5 dekar.

Verneforskrift

Når det gjelder mulighet for bålbrenning med tørrkvist fra trær mener Fylkesmannen at det i dette området er mindre sannsynlig at en slik aktivitet vil medføre nevneverdig belastning på naturmangfoldet. Området ligger usentralt og relativt utilgjengelig uten omfattende nettverk av stier og veier, og den tradisjonelle bruken av området bør kunne videreføres. Fylkesmannen ser derfor mulighet til å endre bestemmelsen i § 4 til «Bålbrenning med tørrkvist eller medbrakt ved i samsvar med gjeldende lovverk».

Det er tatt inn i forskriften en bestemmelse om kjøring av skiløype inntegnet i vernekartet jf. § 6 d, samt nødvendig motorferdsel på eksisterende traktorveier for drift av bakenforliggende landbruksareal jf. § 6 e.

Fylkesmannen foreslår også et nytt punkt i § 7, som vil dekke etterspurt behov for rehabilitering og transport til hytte innenfor verneforslaget:

§ 7 j) Rehabilitering av eksisterende hytte inntegnet på vernekartet og nødvendig motorferdsel på vinterføre for transport av materialer og utstyr i den forbindelse.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Petersætra og Trestikledalen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Petersætra og Trestikledalen naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

29. Endring av verneforskrift for Kløvstadhøgda naturreservat i Ringsaker kommune, Innlandet.

Bakgrunn

Kløvstadhøgda naturreservat ble vernet ved kongelig resolusjon 13.12.2002 som del av verneplan for barskog i Øst-Norge, og er på 610 dekar. Av spesielle kvaliteter kan nevnes forekomster av større intakte bestander av alm-lindeskog og lågurtgranskog, partier med gammel og lite påvirket skog og biotoper for sjeldne planter. Nordvest i naturreservatet er det foretatt nødvendige sikringstiltak i form av grøfting, fjerning av masser og trær som hadde rast ut, og på bakgrunn av dette foreslår Fylkesmannen å grense ut det aktuelle arealet på 3 dekar fra naturreservatet. I forbindelse med foreslått grenseendring foreslås det i tillegg å oppdatere vernekart og verneforskrift for naturreservatet. Foreslåtte endringer i vernebestemmelsene er knyttet til bruk av sykkel, hest og kjerre og ridning i området, i tillegg til at bestemmelsene knyttet til vedlikehold av energi- og kraftanlegg er tatt ut som følge av at tidligere kraftledning gjennom området er fysisk fjernet. I tillegg er det ønskelig å få inn alle eksisterende traktorveier og stier i området på vernekartet. Som følge av

foreslåtte endringer i vernebestemmelsene er forskriften i sin helhet omarbeidet i tråd med ny forskriftsmal for verneområder.

Synspunkter i høringen:

I høringen pekte en grunneier på behov for motorisert ferdsel i forbindelse med tilsyn av stier og traktorveger på eiendommen som følge av endrede løp for grunnvannsårer og bekker etter tidligere naturskade på eiendommen.

Fylkesmannen foreslår en generell tillatelse til motorferdsel ved akutte flomsikringstiltak langs og på traktorveiene avmerket på vernekartet. På eksisterende stier og traktorveier i naturreservatet har Fylkesmannen foreslått unntak for rydding, merking og vedlikehold, og åpnet for sykling og bruk av hest i tråd med praksis i nyere naturreservater.

Fylkesmannen tilrår endring av vernegrensen for Kløvstadhøgda naturreservat og oppdatering av verneforskriften for naturreservatet.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens tilrådning og tilrår endring av vernegrensen for naturreservat og oppdatering av verneforskriften i tråd med nyere maler for naturreservater. Når det gjelder motorferdsel i forbindelse med tilsyn av eiendom støtter Miljødirektoratet Fylkesmannens forslag om unntak fra vernebestemmelsene i forbindelse med akutte flomsikringstiltak. Eventuelle behov i forbindelse med ordinært tilsyn må omsøkes i tråd med vanlig praksis.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået. Miljødirektoratet har i tillegg oppdatert verneformålet i tråd med naturmangfoldlovens bestemmelser.

Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Fylkesmannen og tilrår endring av verneforskriften for Kløvstadhøgda naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår endring av Kløvstadhøgda naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Retting av feil i tidligere vernevedtak for naturreservater og landskapsvernområde

Klima- og miljødepartementet foreslår retting av redaksjonelle feil i fem verneforskrifter i vedtak om vern av 30 skogområder 23. juni 2020. I tillegg foreslås oppheving av en tidligere verneforskrift for Finnsåsmarka naturreservat i Snåsa kommune, som ved en feil ikke er opphevet tidligere.

KLD foreslår også retting av tre verneforskrifter som gjelder redaksjonelle feil eller inkurier i vedtak om fastsetting av forskrifter om vern av landskapsvernområde og naturreservater i Nordland 16. oktober 2020.

I forskrift 23. juni 2020 om vern av Korpen og Sagkollen naturreservat, Larvik kommune, har forskriften som oppheves fått feil nummer i § 12. Departementet foreslår at nummeret rettes fra nr. 63 til nr. 1530.

I forskrift 23. juni 2020 nr. 1308 om vern av Flisefyr og Hidalen naturreservat i Sandefjord kommune, Vestfold og Telemark, har henviser § 7 k til bokstav k, som er feil.

Departementet foreslår å rette til riktig bestemmelse, § 7 bokstav j. I samme forskrift § 12 har forskriften som oppheves fått feil nummer. Departementet foreslår at nummeret rettes fra nr. 63 til nr. 891.

I forskrift 23. juni 2020 nr. 1324 om vern av Sjølingelve naturreservat, Flå kommune, Viken, har § 3 ikke blitt delt inn i første og annet ledd i tråd med forskriftsmalen for denne bestemmelsen. Departementet foreslår at § 3 første ledd første punktum blir første ledd, og videre at § 3 første ledd annet punktum blir nytt annet ledd. Departementet foreslår tilsvarende endringer i § 5 første ledd.

I forskrift 23. juni 2020 nr. 1325 om vern av Veteren naturreservat, Flå kommune, Viken, har § 3 ikke blitt delt inn i første og annet ledd i tråd med forskriftsmalen for denne bestemmelsen. Departementet foreslår at § 3 første ledd første punktum blir første ledd, og videre at § 3 første ledd annet punktum blir nytt annet ledd. Departementet foreslår tilsvarende endringer i § 5 første ledd.

I forskrift 11. desember 2015 nr. 1549 om vern av Badstudalen naturreservat, Lillesand kommune, Agder, mangler § 2 tredje ledd ordet "kart" i formuleringen "...går fram av (kart) datert Klima- og miljødepartementet juni 2019". Departementet foreslår å rette dette.

Forskrift om vern av Finnsåsmarka naturreservat, Snåsa kommune, Nord-Trøndelag, ble fastsatt ved kongelig resolusjon 16. desember 2016. Naturreservatet ble utvidet 14. desember 2018, og verneforskriften fra 2016 ble da opphevet. Ved ny utvidelse av naturreservatet 20. desember 2019 ble opprinnelig verneforskrift fra 2016 ved en feil opphevet på nytt, mens verneforskriften fra 14. desember 2018 ikke ble opphevet. Departementet foreslår å rette opp dette.

I forskrift 16. oktober 2020 nr. 2081 om vern av Semska-Stødi naturreservat, Saltdal kommune i Nordland fylke foreslår departementet å rette nummereringen i § 7 annet ledd.

I forskrift 16. oktober 2020 nr. 2083 om vern av Fiskstjønna naturreservat i Rana kommune, Nordland fylke § 5 første ledd foreslår departementet å rette "vesentlig forstyrrelser" til "vesentlig forstyrrelse" og i annet ledd bokstav b å rette "utta av store rovdyr" til "uttak av store rovdyr". I § 9 annet ledd foreslår departementet å stryke et overflødig "det". I § 11 foreslår departementet å endre "utarbeide" til "utarbeides" og å stryke "gjennomføring av skjøtselstiltakene."

I forskrift 16. oktober 2020 nr. 2077 om vern av Nattmoråga landskapsvernområde i Rødøy kommune i Nordland fylke foreslår departementet å stryke et overflødig "som". Departementet foreslår at § 7 fjerde ledd bokstav j skal nummereres som bokstav i.

9. Økonomiske og administrative konsekvenser

9.1. Samfunnsøkonomiske konsekvenser

Klima- og miljødepartementet viser til at med de endringer og tilpasninger som er foreslått er det i verneplanprosessen ikke avdekket vesentlige negative samfunnsmessige

konsekvenser av verneforslaget. Verneforslaget er justert på en rekke punkter, særlig mht. avgrensninger og verneforskrifter for å imøtekomme og hensynta ulike interesser.

9.2. Offentlige kostnader

De offentlige kostnadene ved opprettelse av verneområdene som foreslått er knyttet til erstatningsutbetalinger og forvaltning. Den viktigste kostnaden ved skogvern er erstatning til grunneier, i hovedsak for båndlegging av skog og påfølgende tap av hogstinntekt. Kostnadene til forvaltning og skjøtsel av skog som er vernet er derimot oftest begrensede, fordi skog som vernes som naturreservat oftest best vil opprettholde og videreutvikle vernekvalitetene ved fri utvikling uten behov for aktive skjøtselstiltak. Alle kostnader til vern og forvaltning av områdene vil dekket innenfor KLDs gjeldende budsjettamme.

I skogvernarbeidet vektlegges at de viktigste skogområdene bør fanges opp ved vern, slik at man sikrer kostnadseffektiv oppnåelse av de vedtatte målene som er nevnt i kap. 1. Områder som er vurdert å ikke ha tilstrekkelige vernekvaliteter, tas ut før det meldes oppstart for verneprosess. For privateide frivillig vern områder innebærer det at myndighetene takker nei til tilbud om vern.

For å sikre et godt og oppdatert faglig grunnlag for skogvernet gjennomføres regelmessig faglige evalueringer. Det ble i 2017 gjennomført en slik evaluering, som gir et godt grunnlag for å gjennomføre skogvernet slik at det kan medvirke effektivt til å nå det nasjonale målet om å bevare et representativt utvalg av norsk natur og det nasjonale målet om å bevare arter og naturtyper. Evalueringen tar utgangspunkt i det vedtatte målet om vern av 10 % av skogarealet. For å sikre et kostnadseffektivt skogvern med høy faglig kvalitet trengs også god oversikt over hvor de viktigste skogområdene er. Som grunnlag for skogvernarbeidet gjennomføres derfor systematiske registreringer av skogtyper som er viktige i skogvernet.

Klima- og miljødepartementet vurderer at de foreslåtte verneområdene vil bidra til å oppnå de mål og føringer Stortinget har vedtatt for skogvernet.

9.3. Privatøkonomiske kostnader

Tapte inntekter for privatpersoner som følge av at igangværende bruk ikke kan fortsette, erstattes etter bestemmelsene i naturmangfoldloven. Erstatningene i saken er i all hovedsak knyttet til at skog som tømmerressurs ikke kan hogges i verneområdene.

9.4. Administrative konsekvenser

Miljødirektoratet avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte verneområde. Naturreservatene er små verneområder, som det er lagt til grunn skal forvaltes av de kommunene som ønsker det. Dersom aktuelle kommuner ikke ønsker slik myndighet vil forvaltningsmyndigheten ligge hos Fylkesmannen.

Klima- og miljødepartementet

t i l r å r:

1.

Forskrifter om vern av 28 skogområder i fylkene Møre og Romsdal, Vestland, Rogaland, Agder, Vestfold og Telemark, Viken og Innlandet fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.

2.

Forskrift om vern av Kløvstadhøgda naturreservat i Innlandet fylke fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.

3.

Forskrifter om endring av verneforskrifter for 9 verneområder i fylkene Agder, Vestfold og Telemark, Viken, Trøndelag og Nordland fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.